

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek : Ana Dalmatin

Naslov naloge: PODPORA REJENCEM PRI PRIHODU V REJNIŠKO DRUŽINO
IN ODHODU IZ NJE

Leto : 2008

Št. strani : 88

Št. slik : 0

Št. tabel : 6

Št. bibli. opomb : 0

Št. prilog : 11

Mentor : Vera Grebenc, as. dr.

Deskriptorji: rejništvo, rejenec, rejnik, socialno delo na področju rejništva, prihod v rejniško družino, odhod iz rejniške družine, spremembe, stres, glas otroka

Povzetek:

Naloga preučuje izvajanje rejniške dejavnosti, še posebej je osredotočena na prihod rejencev v rejniško družino ter na odhod iz nje, saj sta to obdobja polna sprememb, stresa in negotovosti. Raziskava je bila izvedena z intervjuji, kjer so spregovorile tri rejniške družine, rejnice ter njihovi rejenci. V vseh treh rejniških družinah je prisotna sorodstvena vez, kar je rejencem olajšalo prihod, nameščeni pa so tudi rejenci, ki niso sorodniki a prihod ni bil težaven. Vsi rejenci so zelo sprejeti in ljubljani in imajo možnost ostati v rejniških družinah ne glede na določeno prenehanje rejniške dejavnosti z zakonom. Njihovo počutje v rejniških družinah je dobro, stiki z matično družino so prisotni in dovolj pogosti.

Title: The support for foster children at their arrival in a foster family and at the departure from it.

Descriptors: Foster care, foster child, foster parents, social work in foster care, arrival to foster family, leaving foster family, changes, stress, voice of a child.

Abstract: This assignment is researching activities of foster care, and the central attention is based on the arrival of foster children to a foster family and on the departure from it, because these are stressfull and uncertain periods with lots of changes.

Research was made with interviews with three foster families; foster children and their foster parents shared their stories with me. In all three families there is a family bond with the foster child, and it made the arrival easier, in two of the foster families there are also foster placed children who are not related to them, but the arrival was not difficult for them either. All foster children are very accepted and loved, and they have the possibility to stay in their foster families even if foster care has legally ended. They feel content in their foster families, contacts with their birth families are present and frequent.

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

**PODPORA REJENCEM PRI PRIHODU V
REJNIŠKO DRUŽINO IN ODHODU IZ NJE**

MENTORICA: Vera Grebenc, as. dr.

AVTORICA: Ana Dalmatin

Ljubljana 2008

PREDGOVOR

Dosedanje življenjske izkušnje so mi pokazale, kako je vsak posameznik edinstven in unikaten, in prav tako edinstveno je njegovo življenje. Vse stvari, ki se nam v življenju pripetijo, nas oblikujejo in naredijo takšne, kakršne smo. Spoznala sem, da vsak nosi svoj križ, oziroma breme različnih problemov. Ampak ta bremena so različna. Nekdo je recimo bolan, drugi reven, tretji nima družine, ki bi zanj ustrezno skrbela...

Nimajo vsi otroci te sreče, da se rodijo v družino, kjer lahko odraščajo ob ljubezni, podpori in skrbni negi staršev. Tisti, ki to imamo, se nam to zdi večkrat samoumevno.

Otrok v reji živi z in med dvema družinama. Matična družina je tista družina, ki jo ima otrok rad in si ne želi stran od nje, tam so ljudje, ki jih ima rad, tam je njegov dom, tam je vse, kar pozna in ima. Rejniška družina pa nudi več kot družina, otroku daje zatočišče, nego, vzgojo, skrb, toplino ter ljubezen v času, ko matična družina ne more ali pa ne zna za otroka ustrezno poskrbeti. Rejnikji so tudi sodelavci Centra za socialno delo in so usposobljeni, da pomagajo otroku v njegovi stiski. Rejništvo je namreč začasno in tega se ne sme pozabiti. Ves čas si je namreč potrebno prizadevati, da si matična družina opomore in zopet sprejme svojega otroka v svoj dom. Za otroka je čas odhoda iz matične družine nedvomno zelo stresen, poln negotovosti in žalosti. Potem pridejo v rejniško družino in sčasoma jo vzljubijo, postane del njihovega življenja. Vendar nekoč nastopi tudi dan, ko jo morajo zapustiti. Zapustijo jo z odhodom nazaj v matično družino, če se je le – ta stabilizirala, ali s pretekom rejništva. Zanimalo me je, kako to poteka. Osredotočila sem se na odhod iz matične družine in na prihod v rejniško, ter nato na odhod iz rejniške družine. Zanimalo me je, koliko podpore, razumevanja, upoštevanja so otroci deležni v tistem času, ali jim sploh razložijo stanje v katerem se nahajajo.

S svojimi ugotovitvami sem želela odkriti morebitne pomanjkljivosti pri zelo pomembnih spremembah v otrokovem življenju, ter opozoriti a njih, da bi se izboljšale. K raziskovanju te tematike so me gnali osebni razlogi. Zanimata me tako rejništvo kot posvojitev, zato sem se odločila da podrobno raziščem eno izmed teh področij. Pričela sem z delom, ki se je začelo odvijati v smeri rejništva, in tako je nastala diplomatska naloga.

Na tem mestu bi se rada zahvalila vsem osebam, ki so mi na kakršenkoli način pomagale pri izvedbi diplomske naloge, še posebej pa Andreju, ki mi je prišel na pomoč, ko sem ga potrebovala. Zahvaljujem se tudi moji družini ter mojemu partnerju Primožu za podporo, skrb, ljubezen in razumevanje.

Zahvaljujem se tudi moji mentorici, Dr. Veri Grebenc in socialni delavki ga. Marjanci Osredkar za vso pomoč in podporo, ter vsem, ki so bili tako prijazni, da so z mano delili življenjske zgodbe, na podlagi katerih je lahko nastala diplomska naloga.

KAZALO

1. TEORETIČNI UVOD	6
1. 1 Pojem rejništva	6
1. 2 Pravna ureditev rejništva	6
1. 2. 1 Pogoji, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi opravljati rejniško dejavnost ...	6
1. 2. 2 Vzroki oddaje otroka v rejništvo	7
1. 2. 3 Dolžnosti rejnika	7
1. 2.4 Socialno delo na področju rejništva	8
1. 3 Poklic rejnika	11
1. 4 Definicija družine	12
1. 5 Tradicionalna družina in družina danes	13
1. 6 Spremembe so stresne	15
1. 7 Otrok z dvema družinama	18
1. 8 Pravica do besed in ustvarjanje priložnosti, da so slišane	20
1. 9 Rejništvo ali posvojitev	21
1. 10 Pogovor s socialno delavko	23
2. PROBLEM	28
3. METODOLOGIJA	29
3. 1 Vrsta raziskave	29
3. 2 Vir podatkov in merski instrument	29
3. 3 Populacija	29
3. 4 Zbiranje podatkov	30
3. 5 Obdelava podatkov	30
4. REZULTATI IN RAZPRAVA	31
4. 1 Rejenci	31
4. 1.1 Prihod v rejniško družino	31
4. 1. 2 Bivanje v rejniški družini	33
4. 1. 3 Odhod iz rejniške družine	35

4. 2 Rejniki	36
4. 2.1 Prihod v rejniško družino.....	36
4. 2. 2 Bivanje v rejniški družini	39
4. 2. 3 Odhod iz rejniške družine	41
5. SKLEPI	47
6. PREDLOGI	48
7. LITERATURA	49
8. POVZETEK	52
9. PRILOGE	54

1. TEORETIČNI UVOD

1. 1 POJEM REJNIŠTVA

Rejništvo je posebna oblika varstva in vzgoje otrok, nameščenih v rejniško družino na podlagi zakona, ki ureja družinska razmerja ali drugega zakona in je namenjeno otrokom, ki začasno ne morejo prebivati v biološki družini (1. odstavek 2. člen ZIRD).

Namen rejništva je, da se otrokom pri osebah, ki niso njihovi starši, omogoči zdrava rast, izobraževanje, skladen osebnostni razvoj in usposobitev za samostojno življenje ter delo (154. člen ZZZDR).

1. 2 PRAVNA UREDITEV REJNIŠTVA

Rejništvo je v Sloveniji urejeno v **Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, z Zakonom o izvajanju rejniške dejavnosti, z Zakonom o socialnem varstvu, s Pravilnikom o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti, ter s Konvencijo o otrokovih pravicah.**

Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti velja od 2. januarja 2003. S tem zakonom so se številne naloge, ki so se izvajale v rejništvu, zapisale in na ta način dobile pravno podlago. Hkrati se je s tem zakonom tudi nadgradilo obstoječe stanje s sistemom predpisanih usposabljanj in z izobraževanjem rejnic in rejnikov, pa tudi z večjo profesionalizacijo medsebojnega sodelovanja vseh udeleženih akterjev- rejenca in njegovih staršev, rejnice in rejnika ter centrov za socialno delo (Rozman, Oberski 2004).

1. 2. 1 Pogoji, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost

Te pogoje dobro opredeljuje Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (v nadaljevanju ZIRD).

Prvi pogoj je stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, sledijo mu dopolnjena polnoletnost, ter strokovna ali vsaj poklicna izobrazba.

V izjemnih primerih, če je v rejenčevo korist lahko rejništvo izvaja tudi oseba z nižjo izobrazbo (5. člen ZIRD). Rejnik ne more biti oseba z odvzeto roditeljsko pravico ali oseba, ki živi z osebo, kateri je roditeljska pravica prav tako odvzeta. Prav tako ne more biti rejnik oseba z odvzeto poslovno sposobnostjo (6. člen ZIRD). Če je v otrokovo korist, lahko tudi njegov sorodnik izvaja rejniško dejavnost. Pod sorodnike se štejejo; stara mati in oče, stric in teta ter brat in sestra. Center presodi okoliščine posameznega primera (7. člen ZIRD).

1. 2. 2 Vzroki za oddajo otroka v rejništvo

“Center za socialno delo odda v rejništvo otroka, ki nima svoje družine, otroka, ki iz različnih vzrokov ne more živeti pri starših ali otroka, katerega telesni in duševni razvoj je ogrožen v okolju v katerem živi. Ne glede na določbe prejšnjega odstavka lahko center za socialno delo odda v rejništvo otroka, ki mu je potrebno usposabljanje v skladu s posebnimi predpisi (otroci z motnjami v telesnem in duševnem razvoju)” (157. člen ZZZDR).

1. 2. 3 Dolžnosti rejnika

Opredeljuje jih zakon o izvajanju rejniške dejavnosti.

Osnovne dolžnosti rejnika so: (25. člen ZIRD)

- pripraviti sebe in družino na prihod rejenca
- truditi se za čim hitrejšo prilagoditev rejenca v rejnikovem domu in za ustrezno ravnanje vseh članov rejnikove družine z rejncem
- nuditi pomoč rejncu ob prilagajanju na novo okolje
- rejenca pravilno negovati, vzgajati in mu nuditi primerno nastanitev, prehrano, obleko in obutev ter šolske in osebne potrebščine
- nuditi rejncu primerne igrače, osnovne športne pripomočke in druge pripomočke manjše vrednosti za različne aktivnosti
- skrbeti za krepitev in ohranjanje zdravja rejenca ter mu, če je to potrebno, preskrbeti ustrezno zdravstveno oskrbo preko izbranega osebnega zdravnika
- skrbeti za rejenčev pravilen odnos do učenja in dela in za privzgojitev delovnih navad
- skrbeti za vključitev rejenca v poklicno usposabljanje ali ustrezno zaposlitev
- skrbeti za izoblikovanje lastne identitete rejenca

- pripraviti rejenca na odhod iz rejniške družine

Naloga rejnikov je tudi vzpodbujanje stikov z njihovimi starši. Razen v primeru, če so stiki staršem omejeni, ali z odločbo prepovedani (26. člen ZIRD).

Prav tako mora rejnik vsa pomembnejša vprašanja glede oskrbe rejenca urejati z rejenčevimi starši, ter s Centrom za socialno delo otroka, v ta namen pa mora sodelovati pri individualni projektni skupini. Dolžan je tudi upoštevati navodila Centra, ter dogovore individualne projektne skupine (27. člen ZIRD). Udeleževati se mora tudi usposabljanj in sicer najmanj enkrat v petih letih in to velja tudi za rejnika, ki je v sorodu z otrokom (28. člen ZIRD).

1. 2. 4 Socialno delo na področju rejništva

Center za socialno delo ima številne naloge pri izvajanju rejniške dejavnosti .

Razdeljena so na tri področja, prvo je izbor kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti, drugo so naloge pri samem izvajanju rejništva, potem pa sledijo še ostale naloge, ki zadevajo izvajanje rejniške dejavnosti (Oberski 2004).

Rejništvo se prične z odvzemom otroka iz matične družine in z namestitvijo v rejniško. Center za socialno delo ima javna pooblastila za odvzem otroka, z namenom zavarovanja njegovih koristi, če starši ne izpolnjujejo dolžnosti da primerno poskrbijo zanj.

Ali natančneje, kot pravi Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (v nadaljevanju ZZZDR) center odda v rejništvo otroka, ki nima svoje družine, ali iz različnih vzrokov ne more živeti pri starših. Odda tudi otroka, katerega telesni in duševni razvoj je ogrožen v okolju, v katerem živi (157. člen ZZZDR). Odda ga s privoljenjem staršev, oziroma roditelja, pri katerem živi, vendar to privoljenje ni potrebno, če je otrok staršem odvzet (158. člen ZZZDR). Odvzem otroka pa ni tako preprosto dejanje za strokovnega delavca. Kot pravita Milošević Arnold in Poštrak (2003), se socialnemu delavcu pri delu tesno prepleta njegovo teoretično znanje, pridobljene profesionalne izkušnje ter značilnosti njegove osebnosti. Vse te tri vire mora znati uravnotežiti med seboj in jih tako uravnotežene tudi uporabljati v vsaki konkretni situaciji. Osebnost socialnega delavca je eno temeljnih orodij. Pri vsakem procesu pomoči strokovnjak vpliva na uporabnika tudi s svojo osebnostjo, kateri se ne moremo nikoli izogniti. Zato je pomembno, da strokovnjak najprej dobro pozna samega sebe, da lahko spoznava ter razume druge ljudi (Milošević Arnold, Poštrak 2003).

Viktorija Bevc (1999) pravi, da je sprejeti strokovno odgovornost za odvzem otroka ena izmed najtežjih nalog v socialnem delu. Pri svojem delu je spoznala, da nekateri sodelavci težko razumejo matere otrok, ki za svoje otroke ne skrbijo ustrezno ali jih dajo v posvojitev, ali da celo obsojajo njihova dejanja. Začutila je dvom strokovnih delavk, ali delajo prav, če vzamejo otroka, ter zaznala njihov strah pred tako zahtevno nalogo.

Naletela je na primere, ko v socialnih službah niso bili zmožni izpeljati odvzema otroka materi, četudi je otrok živel v izredno ogrožajočih razmerah, vendar do premestitve v rejništvo ni prišlo (Bevc 1999).

Po odvzemu Center za socialno delo otroka namesti v primerni rejniški družini, vendar ima tudi izbira prave rejniške družine svoj postopek.

Prične se z izbiro primernih kandidatov. Center preveri motive kandidata ki botrujejo pri odločitvi za izvajanje rejniške dejavnosti, in pri tem upošteva vse dejavnike, ki bi lahko kakorkoli pozitivno ali negativno vplivali na psihosocialni razvoj rejenca (31. člen ZIRD).

Motivi za izvajanje rejniške dejavnosti so lahko različni. Kot pravi Metoda Crnkovič (2008) imamo primerne in neprimerne motive za izvajanje rejniške dejavnosti. *Primerni motivi so:* skrbeti za otroka iz druge družine zaradi ljubezni, sočutja, razširitev lastne družine, lastnim otrokom omogočiti družbo drugih otrok. Prav tako pa je motiv lahko izvajanje poklica rejnika ali kompenziranje neizpolnjene poklicne želje, na primer po poklicu vzgojiteljice. *Neprimerni motivi pa so:* motiv po zaslužku, po pridobitvi dodatne delovne sile, po posvojitvi ali prisvojitvi otroka, saj pari, ki ne morejo imeti otrok sprejmejo tudi rejništvo, vendar z namenom, da si otroka prisvojijo zase in ga odtegnejo družini. Nekateri hočejo uživati v vlogi odrešenika, nadčloveka, dobrotnika v širši družbi. Potem je tu tudi motiv po pridobitvi objekta za zlorabo (spolno, psihično, fizično), ali pa želijo z otrokom pregnati osamljenost, če domačih otrok ni več, ali pa hočejo le pobegniti pred partnerjem. Nekaterim pa otrok predstavlja študijski projekt, preko katerega želijo doseči profesionalni uspeh, na primer ljudje z pedagoško ali podobno izobrazbo. Zato je pomembno, da pri kandidatu prevladujejo pozitivni motivi (Crnkovič in drugi 2008). Center nato po preveritvi izdela oceno primernosti kandidata ter njegove družine (9. člen ZIRD). Pri pripravi ocene Center, ki obravnava rejnika ugotovi primernost bivalnih pogojev celotne družine, posebej pa prostorov in opreme, namenjene otroku oziroma otrokom, ki bi ga/jih sprejeli v rejništvo (31. člen ZIRD).

Med družinami, ki so primerne za izvajanje rejniške dejavnosti, Center izbere takšno, ki ustreza potrebam otroka (32. člen ZIRD). Za namestitev otroka v rejniško družino je potrebno pripraviti obe družini, matično in rejniško ter tudi otroka (33. člen ZIRD).

Po namestitvi otroka mora Center, ki je pristojen za njegovo obravnavo v rejniški družini sestaviti individualno projektno skupino, v kateri sodelujejo socialni delavec Centra otroka, socialni delavec Centra rejnika, rejnik in rejenec ter biološka družina. Delo individualne projektne skupine koordinira socialni delavec centra otroka. Če je potreba, pa se individualna projektna skupina lahko razširi. (35. člen ZIRD).

Naloga individualne projektne skupine (v nadaljevanju IPS) je da za vsakega rejenca pripravi individualni načrt. Ta načrt je prilagojen rejenčevi stopnji razvoja ter njegovim potrebam, narejen mora biti pa tako, da zagotavlja celostno obravnavo in spremljanje otroka v rejniški družini. Načrtuje in predlaga pa tudi ustrezno ravnanje in strokovno obravnavo rejenca (36. člen ZIRD).

IPS se sestaja v skladu z dogovorom in načrtom. Vendar pa mora najmanj enkrat na leto predložiti poročilo z predlogi o nadaljnjih ukrepih v zvezi z otrokom. Naloga Centra je da v okviru IPS spremlja otroka rejenca z obiski na domu, pogovori na centru, obiski v šoli ter sodelovanjem z različnih drugimi institucijami (38. člen ZIRD).

»Po oddaji si mora Center za socialno delo prizadevati, da se odpravijo vzroki, zaradi katerih je bil otrok oddan v rejništvo« (161. člen ZZZDR).

Kajti, kot pravi Čačinovič Vogrinčič (2008) »Socialno delo v rejništvu je delo s celostnim sistemom vseh udeleženih v rejništvu ali, kot pravimo, delo v projektni skupini. Socialna delavka dela z matično družino, rejniško družino in otrokom v rejništvu hkrati« (Čačinovič Vogrinčič 2008 :100).

Če rejenec po dopolnjenem 18. letu starosti še ostane v rejniški družini zaradi nadaljevanja šolanja, je dolžnost Centra otroka in Centra rejnika, da pred podaljšanjem rejniške pogodbe v skladu s tem zakonom, skupaj z rejencem in rejnikom ugotovijo, da je nadaljnje bivanje rejenca v rejniški družini v korist rejenca (40. člen ZIRD).

Po odločitvi, da se za določenega rejenca rejništvo zaključi, je naloga Centra otroka, da na odhod pripravi rejenca, rejniško družino in biološko družino (41. člen ZIRD).

1. 3 POKLIC REJNIKA

Rejnik lahko izvaja rejništvo kot poklic, vendar mora biti to njegov edini poklic.

Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (v nadaljevanju ZIRD) pravi, da mora imeti rejnik dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti, ter ne sme biti v delovnem razmerju, ali pa mora biti družbenik zasebne družbe ali zavoda v Republiki Sloveniji. Ne sme opravljati nobene druge dejavnosti kot edini ali glavni poklic (3. člen ZIRD).

19. člen (ZIRD) pravi, da je rejnik, ki izvaja rejništvo kot poklic, upravičen do mesečne rejnine, ta pa zajema oskrbnino ter plačilo dela. Pri tem mora imeti istočasno nameščene tri rejence. Ta normativ je lahko znižan, če gre za trpinčenega, zlorabljenega, osebnostno ali vedenjsko motenega otroka, ali otroka z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju (24. člen ZIRD).

Rejništvo je opredeljeno kot poklic, če rejnik za to izpolnjuje pogoje. Vendar pa je ta poklic v marsičem drugačen od drugih poklicev.

Vida Berglez (2005) v svoji knjigi z naslovom »V rejništvu« opisuje pomanjkljivosti izvajanja rejništva kot poklic. Opozarja na nekatere pomembne pomanjkljivosti.

Rejnik ima namreč pravico prejemati pravično plačilo za svoje delo ter uživati pravice, ki izhajajo iz dela. Plača za rejnika je namreč zelo majhna in ne dosega niti minimalne plače. Tu ne gre za to, da bi rejniki radi služili na otrocih, gre za to, da so plačani za svoj poklic ravno tako pravično, kot so plačani vsi drugi ljudje v svojih poklicih. Ne pričakujejo nikakršnega dobička, temveč samo plačilo in status, ki je enakovreden drugim. Ne pričakujejo plačila od otrok, temveč od države, saj imajo pogodbo z njo. Poudarja, da se ljudje za rejništvo praviloma ne odločajo zaradi denarja ali kakršnihkoli drugih ugodnosti.

Če bi hoteli plačati rejnikom za vse, kar storijo pri skrbi za otroke, bi morali sem šteti tudi nočna dežurstva, spremstvo otroka, ure inštruiranja v zvezi z šolo, pranje, likanje, kuhanje, pomivanje...

» V rejništvu gre za dva odnosa: do otroka gojimo osebni odnos – kot starši. Skušamo ravnati kot prave mame in očete. Za to si prizadevajo tudi drugi: vzgojitelji, učitelji. Vendar vemo in moramo vedeti, da nismo starši. Nihče nam ni dal starševstva. Ker preprosto ni na razpolago. Do države pa imamo finančnoposlovni odnos – kot pošten odnos delojemalca do delodajalca«.

Prav tako so še druge pomanjkljivosti, ki jih navaja avtorica in niso vezane samo na plačilo.

Strokovna pomoč rejnikom naj bi bila premajhna, pristojnost rejnikov v zvezi z rejenčevimi upravno- pravnimi zadevami tudi, v primeru, da rejnik zboli, se mora sam znajti za varstvo otrok, (če bi zbolela učiteljica je ne bi pri pouku zamenjal njen mož)..(Berglez 2005).

1. 4 DEFINICIJA DRUŽINE

Definicije družine ne moremo opisati zgolj z eno samo besedo, saj z njo nikakor ne zajamemo vsega, kar družina je.

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih opredeljuje družino kot življenjsko skupnost staršev in otrok, ki zaradi koristi otrok uživa posebno varstvo (2. člen ZZZDR).

Vendar je podana definicija preskopa, da bi razumeli, kaj vse družina je, kako je pomembna za slehernega posameznika, kakšna je njena vloga in funkcija.

Družinska skupina je, kot pravi Čačinovič Vogrinčič (1998), prvi socialni sistem v katerem otrok živi in ki s svojimi značilnostmi vpliva na otrokovo osebnost v vseh fazah njegovega razvoja. Starši so pomembni »drugi«, ki določajo svet, ki ga mora otrok internalizirati. Otrok si pomembnih drugih ne more izbrati sam ; internalizirati mora svet, ki ga pomembni drugi določajo zanj (Čačinovič Vogrinčič 1998).

Čačinovič Vogrinčič (1995) pravi tudi, da je naloga družine, da zagotovi otroku pravico do resničnosti, da lahko pove, kdo je in kaj želi in to podeli z drugimi. S pravico do resničnosti pa dobi tudi dovolj občutka lastne vrednosti da se lahko nauči avtonomije in povezanosti. To sta namreč dve temeljni potrebi človeka, kajti vsak človek potrebuje oboje. Avtonomijo v odkrivanju svoje edinstvenosti, neodvisnosti, potencialov, svojskosti, ter povezanost, izkušnjo, da smo drugim pomembni, da nas potrebujejo, da skrbimo, da nas imajo radi, ter da imamo radi mi (Čačinovič Vogrinčič in drugi 1995).

Musek (1995) družino opredeljuje takole: »Družina je temeljni posrednik človekovega obstoja - v čisto biološkem, naravnem svetu, v družbenem svetu in v svetu duha in kulture. Brez družine človek ne bi mogel biološko obstati, brez družine ne bi mogla eksistirati nobena družba, brez družine se ne bi mogla oblikovati osebnost posameznika v vseh treh svojih razsežnostih: naravni, družbeni in duhovni. Izjemno vlogo družine priznavajo vse družbe in kulture, danes in v preteklih obdobjih « (Musek 1995: 19).

»Prav družina je osnovni ambient, v katerem nastaja in se oblikuje posameznikova osebnost. Po dokaze kako pomembna je družina za oblikovanje osebnosti nam ni treba hoditi daleč.

Vpliv družine se ne kaže samo v vzgoji, eksistencialno pomembno je že to, da daje posamezniku okrilje, v katerem doživlja ljubezen in sprejemanje in v katerem se čuti zaželenega in varnega» (Musek 1995: 169).

Trstenjak (1995) pa preprosto pravi, da je družina tam, kjer je ljubezen. Ta ljubezen med starši in otroci je duhovna ne pa biološka vrednota. Preveč naj bi se ozirali na družino kot na biološko občestvo in premalo poudarjamo duhovno sestavino ljubezni. Družina je osnovna celica človeške družbe, njena biološka podlaga je seveda na prvem mestu, ni pa edina, oziroma ni glavna, kajti glavna je medsebojna ljubezen (Trstenjak in drugi 1995).

1. 5 TRADICIONALNA DRUŽINA IN DRUŽINA DANES

Dandanes se na mnogih področjih človekovega življenja dogajajo številne spremembe. Svet se je spremenil in prinesel ogromno novosti. Na družinskem področju prihaja do spremenjene definicije o tem, kaj družina je, oziroma o tem, kaj je »popolna« družina. Tradicionalno je bil pojem družine pojmovan zelo ozko, status družine kot edine prave in popolne, je bil poročen par z otroki. Enostarševske družine, razvezane, življenje v izven zakonski skupnosti, pari brez otrok pa so bili stigmatizirani in tradicionalno niso imeli statusa družine.

Vse, kar je bilo drugače, vse kar je odstopalo od norme družine je bilo definirano kot »nepopolna družina«. Nepopolna družina je bila ovrednotena kot nekaj negativnega, stigmatiziranega in si zato ni zaslužila družbenega priznanja in pravne podpore (Ule M., Kuhar M. 2003).

»Dandanes pa tako imenovanih« pravih družin « skoraj ni več. Veliko je pluralizacijskih oblik družinskega življenja; enostarševske, posvojitelji, ločeni ter ponovno poročeni, pari brez otrok,... Tradicionalno je bilo vse določeno zelo jasno in veljali so določeni normativi, kako naj življenje posameznika poteka. Bilo je že vnaprej jasno in predvideno, kdaj ima neka oseba status otroka, kdaj odraslega, kdaj je čas za osamosvojitve in za snovanje družine.

Neupoštevanje teh prehodov je bilo prav tako obsojano s strani družbe kot odklon od norme.

»Pred nekaj desetletji je življenjski potek sledil splošno sprejetemu linearnemu vzorcu odrasčanja; otroštvo je bilo umeščeno v predšolsko in zgodnje šolsko obdobje, obdobje poklicnega življenja je ustrezalo mladosti, obdobje dela je bilo značilno za odraslost (zaposlitev in družina), obdobje umika in odsotnosti s trga dela pa je ustrezalo starosti in upokojitvi » (Ule M., Kuhar M. 2003: 38).

Danes so ti prehodi pomešani in negotovi, meje med otroštvom in odraslostjo so zabrisane.

Vse več mladih obiskuje fakultete, kajti brez dobre izobrazbe je težko najti dobro plačano službo, čeprav tudi študij ne zagotavlja rožnate prihodnosti. Glede na astronomske cene je danes skoraj nemogoče preživeti z nizkimi dohodki. Mladi tako ostajajo doma pri starših in študirajo, ter delajo ob študiju. Ker še nimajo svojega doma ter zaposlitve tudi odlašajo s poroko, ter z načrtovanjem družine.

Posledično rodnost upada. Mladi odlašajo z otroci, ker nimajo stabilne zaposlitve, brez stabilne zaposlitve pa ne morejo oditi od staršev. Starševstvo je danes zahteven in skrbno načrtovan projekt, zato je potrebno zagotoviti, da so najprej zagotovljeni osnovni pogoji za osnovanje družine. Partnerstvo mora biti stabilno, bodoča starša morata biti morata psihično pripravljena in zrela, dokončati morata šolanje in pridobiti redno zaposlitev, stanovanje, biti primerno finančno preskrbljena... Zaradi vseh teh dejavnikov se vse več parov odloči za otroka bolj pozno, ali se celo odločijo za življenje brez otrok, saj postavijo v ospredje npr; kariero, več časa zase in za hobije,...in bi jih otroci pri tem le ovirali.

Te spremembe se dogajajo mladim po vsem svetu, naj so v rejniških družinah, ali ne.

Novi zakon je omogočil otrokom iz rejniških družin večjo enakopravnost, saj lahko otroci, ki se šolajo ostanejo v rejniških družinah do dopolnjenega 26. leta starosti.

Ob čustveni in finančni podpori rejnikov si lahko zagotovijo višjo izobrazbo ter posledično boljše življenjske pogoje.

Mladi, ki se izobražujejo so v veliki meri, če ne povsem, odvisni od podpore svojih staršev.

»V Sloveniji sta širjenje in podaljševanje izobraževanja in poklicnega usposabljanja skupaj z erozijo državnih podpor, podaljšali obdobje odvisnosti ali polodvisnosti mladih odraslih od njihovih družin. Posledica tega je, da je izvorna družina postala ključni element pri podpori mladi
« (Ule, M., Kuhar, M. 2003:68).

Skratka, dandanes se mladi težko osamosvojijo, predvsem se težko osamosvojijo zgodaj. Ko mladostnik postane polnoleten, s tem redko postane tudi usposobljen za samostojno življenje na svojem. To je v veliki meri odvisno od vsakega posameznika, saj je vsak unikat in ima svoje želje, cilje, sposobnosti, ..

Z leti človek postane zrelejši, ima bolj izoblikovano samopodobo in bolj jasno izoblikovane cilje o tem, kaj hoče. Pri starosti 26 let si marsikdo že želi življenja na svojem in je pripravljen nanj, tako čustveno, kot ekonomsko. Ravno zato je potrebno dati mladostnikom možnost, da odidejo na življenje na svoje takrat, ko si to želijo, ko po tem hrepenijo, ko se čutijo zmožne, in ne ko so v to prisiljeni.

1. 6 SPREMEMBE SO STRESNE

Rada bi prikazala kako spremembe vplivajo na posameznika, saj se nam vsem tekom našega življenja pripeti ogromno sprememb, tako majhnih, vsakdanjih, kot velikih. Nekatere spremembe so dobre, nekatere slabe. Skupna lastnost sprememb je, da so stresne. Kljub temu so spremembe nujne, saj se spreminja cel svet okoli nas in nič ne ostaja enako. Ogromno sprememb nam prinese boljše pogoje za življenje, saj se nenehno učimo, nenehno se izobražujemo, nenehno rastemo. Brez tega, da bi nekaj naredili, se nekaj naučili in nekaj doživeli, bi ostali pasivni, omejeni v svoji skromnosti. Življenje ni lahko, nasprotno, je naporno in stresno. Napredujemo počasi, korak za korakom, se učimo ter zorimo.

Za otroka, ki živi v matični družini, katera zanj ne skrbi ustrezno, so spremembe nujno potrebne. Spremembe so dobre, a naporne, pravita avtorja Skynner in Cleese (1994). Vsaka sprememba človeku povzroča stres. Stres povzroči zato, ker smo se prisiljeni prilagajati novim situacijam. V naših glavah imamo vsi neke vrste zemljevid, ki prikazuje podobo sveta, kot ga poznamo. V tem zemljevidu naj bi bilo vse, kar sestavlja naše življenje, vse je na njem zarisano. To nas usmerja in vodi, ter nam pomaga pri reševanju življenjskih problemov. Ko se pripeti sprememba, pa naj bo vsakdanja in pozitivna, kot je sprememba prehrabnih navad, ali pa sprememba v družabnem življenju, bomo morali zamenjati star zemljevid, na katerem so te spremembe.

Svet se stalno spreminja in dejansko te spremembe potrebujemo. Vendar je škodljivo, če se naenkrat zgodi preveč sprememb v relativno kratkem času, ali pa če se zgodi velika sprememba. Vsi potrebujemo čas, da zopet najdemo ravnotežje.

Najboljša pomoč v teh stresnih situacijah, ko se dogajajo spremembe je, da se razbremenimo, počivamo, ter imamo čustveno podporo (Skyner in Cleese 1994).

Pravica vsakega otroka je, da živi dostojno življenje. Spremembe so nujne, če za otroka ni poskrbljeno tako, kot mora biti.

Vendar je otroku, ki odide iz matične družine nedvomno zelo težko. Le pomislimo, skozi koliko sprememb mora iti v zelo kratkem obdobju. Najprej zapusti družino in vse člane v njej, svoj dom, v katerem stanuje, svoje prijatelje, svojo šolo z vsemi sošolci in sošolkami ter učiteljicami. Skratka odide od vsega, kar ima in kar sestavlja njegovo življenje.

Od vsega je najtežje, da nima nikogar, ki bi mu v tem času nudil čustveno oporo, kajti vsakdo lažje prenese spremembe, če mu ob strani stojijo njegovi najdražji - družina, prijatelji...

Otrok, ki odhaja v rejniško družino pa je zato bistveno odvisen od podpore, ki mu jo v tistem trenutku nudi Center za socialno delo ter rejniška družina. Kajti ne samo, da otrok odide od vsega poznanega, odide tudi v neznano in v novi rejniški družini ga zopet čaka ogromno sprememb, s katerimi se bo moral naučiti živeti.

Razvojna pot otroka je že sama po sebi, tudi v srečnih okoliščinah, polna kriz in napetosti. Vendar je otroku, ki del te poti preživi v rejniški družini še težje. Njegovo življenje ni bilo enostavno že pred prihodom v rejniško družino, saj je doživel veliko prikrajšanj in neugodnih izkušenj.

Prihod v rejniško družino je še dodatno breme, ki obremeni vsakega na svoj način in veliko pa je odvisno od otrokove starosti, njegove osebne zgodovine, glede na odrasle, ki jih sreča..

Križnik Novšak (2004) pravi, da se rejništvo prične z izgubo. Odhod od doma je uresničitev prastrahu, s katerim pridemo na svet; uresniči se zapustitev staršev, ločitev od njih. Otrok se loči od staršev, družine, ter domačega okolja. Izguba pomembne osebe, oziroma odnosa pa je za otroka hud stres. Otrok izgubi nekaj, kar mu je bilo domače, to pa posledično prinese trpljenje, ter slabšo možnost delovanja, ki lahko traja celo mesece. To je proces žalovanja in v tem procesu je potrebno veliko nege, pozornosti. Za otroka ni nič hujšega, kot če ga pustimo samega s tujimi ljudmi (Križnik Novšak 2004).

Mryam David (v Čačinovič Vogrinčič 2006 :103), opozarja »da pogosto podcenimo potrebo po intenzivni psihoterapevtski pomoči otroku. Travme, ki jih je otrok doživel doma, bolečina izgube, soočanje s tujim, neznanim v rejniški družini, presegajo pomoč rejnikov, ki tudi sami potrebujejo pomoč » (Čačinovič Vogrinčič 2006).

Tudi oni se namreč soočajo s spremembami, ki so posledica prihoda novega člana družine. Na te spremembe morajo biti dobro pripravljeni in za njih opremljeni, saj se bo s prihodom rejenca v njihovem življenju marsikaj spremenilo.

Krize in stiske vplivajo na otroke, pravi Miler (2000). Brez občutljivega posredovanja, pojasnjevanja in pogovora odraslih z otrokom pa lahko doživijo veliko psihološko škodo. Otroci, ki je izpostavljen kakršnim koli spremembam, naj gre za zlorabe, izgubo družinskega člana, ločitev staršev, za alkoholizem v družini, zanemarjanje otroka...lahko svojo stisko kaže skozi spremembe v njegovem obnašanju. Otroci imajo nek repertoar vedenj, ki so pokazatelji stresa, kajti otroci svojih težav pogosto ne morejo ubesediti, zato se le te odražajo v vedenjskih spremembah.

Najpogostejši pokazatelji stresa pri otrocih so:

- **SPREMEMBE V VEDENJU ALI RAZPOLOŽENJU**, ki se lahko kažejo kot neobičajna agresija, trma, ali otrok postane pretirano poslušen, jokav.
- **DEPRESIJA**, zaradi katere otrok izgubi zanimanje za vse, se izolira, postane pretirano zadržan.
- **NIZKO SAMOSPOŠTOVANJE**, pri čemer otroci prehitro obupajo, zlahka začnejo jokati, ob ovirah so prisotne hude frustracije, agresivno vedenje in izbruhi jeze.
- **NERAZUMLJIVI ALI EKSTREMNI STRAHOVI**, ki so lahko posledica resničnih dogodkov, ne kot pri ostalih otrocih, ki se jim v razvoju pojavijo strahovi pred različnimi stvarmi.
- **TEŽAVE S KONCENTRACIJO**, ko otrok težko sedi pri miru celo uro, težko dokonča nalogo če je preveč zaskrbljen zaradi dogajanja doma.
- **REGRESIJA**, ki se odraža v nazadovanju, zatekanje k manj zrelim oblikam vedenja, kot bi se vračali v obdobje, ko je bilo življenje varnejše. Take oblike so; sesanja palca, otroški govor, močenje postelje, nazadovanje pri toaletnih navadah.
- **FIZIČNI ZNAKI STRESA**, kot so bolečine v glavi, trebuhu, nemir v času za počitek ali pa pretirana zaspanost (Miler 2000).

1. 7 OTROK Z DVEMA DRUŽINAMA

Otrok v reji živi z dvema družinama, z matično in rejniško. Zakon opredeljuje rejniško družino kot družino, v kateri se izvaja rejniška dejavnost, sestavljajo pa jo rejnik in vse osebe, ki živijo z rejnikom (2. člen ZIRD).

Njegova matična družina je tista družina, v kateri je otrok rojen in jo ima brezpogojno rad, saj je ljubezen otroka močna in ne postavlja pogojev; otrok ima svoje starše preprosto rad zato, ker so njegovi starši.

Rejniška družina, pa je, vsaj v začetku, družina ki je ne pozna, ki mu je tuja in v kateri mogoče sploh ne želi bivati. Tu ne gre za to, da bi bila rejniška družina zanj neprimerna, verjetno noben otrok ne želi zapustiti svoje primarne družine in oditi k drugi, četudi njegova matična družina zanj ne skrbi ustrezno, ali ga celo zlorablja. Otrok si želi, da bi izginile slabe stvari, ne pa njegova družina.

Kot pravi tudi Metoda Crnkovič (2008), otrok potrebe, da se ga namesti v rejniško družino ne vidi sam in to zaradi tega, ker je vraščen v njo in relativno celo prilagojen na njeno nefunkcionalnost. To potrebo vidijo ljudje v njegovem okolju ter strokovne službe. Ne vemo pa, če si otroci sami želijo zapustiti domače okolje. Tistega otroka, za katerega presodimo, da ni več varno ali koristno življenje v njegovi matični družini želimo namestiti v rejniško družino. Razlog za to je prepričanje, da je za otroka samega koristno, da živi v družini, ki je po mnenju strokovnjakov zdrava družina in lahko daje otroku vse tisto, kar mu družina lahko da (Crnkovič in drugi 2008).

Tudi Sabina Šilc (Šilc in drugi 1995) razmišlja podobno, saj pravi, da otroka nikoli ne vprašajo, če si želi iti v rejniško družino, če pa ga že, je odgovor ne. Ne želijo je zapustiti, ker jo poznajo, so nanjo navezani, ker so tam ljudje, ki so mu pomembni.

»Matična družina je družina, kjer se je otrok rodil in v njej živel, dokler družina sama ali strokovnjaki niso ugotovili, da otroku ne more dati tistega, kar je razumno pričakovati, da bo mogla zagotoviti za otrokov rast in razvoj« (Čačinovič Vogrinčič, 2006:106 – 107).

Ko se otroka namesti v rejniško družino (ali pa že prej), matična družina doživi vdor ljudi in institucij v svojo zasebnost, kar jo še dodatno obremeni in razmaje že tako razmajan družinski sistem. Izguba otroka je zelo boleča (Šilc 1995).

Vendar Gabi Čačinovič Vogrinčič (2006) pravi, da je za vse v projektni skupini pomembno, da družina sodeluje, kajti socialno delo v rejništvu je delo s celostnim sistemom vseh udeleženi v rejništvu; socialna delavka dela z matično družino, rejniško ter z otrokom hkrati. Matična družina doživlja rejnike kot tekmece, socialne delavce pa kot nasprotnike, celo sovražnike. Rejniška družina je predstavljena kot prava in dobra, zato se matična brani z odporom in zavračanjem. Strah jih je tudi, da bodo otroka izgubili, da bo imel rad samo rejniško družino, da mu bo boljša (Čačinovič Vogrinčič 2006).

Sabina Šlic (1995) pravi, da rejniki vsaj na začetku in kljub predpripravam pogosto zavračajo biološke starše. Ne morejo namreč sprejeti ter razumeti stvari, ki so jih biološki starši naredili otroku. Odpor je tudi z druge strani, z matične družine, in zato družini težko vzpostavita komunikacijo (Šlic 1995).

Sam prihod v rejniško družino mora biti skrbno načrtovan, pravi Čačinovič Vogrinčič (2006). Obe družini se morata spoznati, matična predstavi otroka, pove čimveč o njemu, rejniška pa se predstavi, kdo so ter v kakšno življenje vabijo otroka. Rejniki so več kot samo starši, so šolani sodelavci, kajti ne zadostuje, da bi otrok imel okoli sebe samo ljubeča rejnika. Rejniki si upajo videti rane otroka in upajo zaprositi za pomoč, kadar sami ne zmorejo. Sodelovanje z otrokom začnejo sredi hude krize in težke stiske zanj in za matično družino. Otrok v reji živi z dvema družinama, v vmesnem prostoru in potrebuje pomoč socialnega delavca, da bi znal živeti z njima (Čačinovič Vogrinčič 2006).

Kot pravi tudi Borislava Repotočnik (2001), je ena izmed najpomembnejših nalog socialnega delavca znotraj IPS (individualne projektne skupine) vzpostavljanje dialoga in sodelovanja med obema družinama, se pravi matično in rejniško. Vzpostavljanje mostu med družinama, po katerem naj bi otrok varno prehajal iz ene v drugo, poraja veliko napetosti in bojazni. K temu, morda nehote ali nezavedno, prispevata obe družini in sicer vsaka na svoj način. Prisotne so zamere, rejniki zamerijo staršem, njihov odnos do otroka, starši pa rejnikom, da so na nek način prevzeli njihovo starševsko vlogo. Vendar se da ta most postaviti z veliko truda, vztrajnosti in z zavedanjem da otrok potrebuje obe družini in ju ima rad. Sčasoma postanejo nekateri izmed takih mostov pravi kamniti mostovi (Repotočnik 2001).

“Rejenec v bistvu ves čas ostaja otrok dveh družin – biološke (matične) in rejniške. Iz prve izhaja, v njej ima korenine, kakršnekoli že so. Pravico ima, da jih spozna, razpozna, poimenuje, razloči stvarnost obeh družin, s katerima je povezan” (Lešnik, 2001:4).

Borislava Repotočnik (2001) tudi pravi, da je bistvo vsakega rejništva vzpostavitev takšnega odnosa, ki bo otroku dopolnil odnos z njegovimi starši tam, kjer so oni pustili praznine, rane, ki jih niso znali ali zmogli zapolniti ali ublažiti. Ko nameščamo otroka v rejništvo je potrebno paziti, da ga ne utrgamo iz matične družine, saj gre tu le za širitev njegovega družinskega sistema, ki je že vzpostavljen v matični družini, rejniška družina pa predstavlja njegov podsistem (Repotočnik 2001).

Otrok živi med dvema družinama in z njima, vendar pa je rejništvo le začasen ukrep, kar pomeni, da se izvaja le tako dolgo, dokler se matična družina ne stabilizira dovolj, da se lahko otrok vanjo vrne. Matične družine ne izključimo, ravno nasprotno, z njo si prizadevamo sodelovati. A to sodelovanje včasih ni enostavno, vsaj v začetku ne, saj je družina v globoki stiski, prežeta je z odporom, strahom, jezo, nemočjo. Vendar si je potrebno ves čas prizadevati, da matična družina odpravi vzroke za odvzem otroka in se lahko otrok vrne.

1. 8 PRAVICA DO BESED IN USTVARJANJE PRILOŽNOSTI, DA SO SLIŠANE

Zelo pomembno je, da se otroka ne spregleda, da se mu zagotovi možnost in prostor, da je slišan ter upoštevan. To pravico je potrebno otroku nuditi ves čas v procesu izvajanja rejniške dejavnosti. Nikoli ne smemo podcenjevati otroka, saj sliši in vidi tudi stvari, za katere si mogoče mislimo, da jih ne.

V novo nastalem položaju se mu porajajo številna vprašanja, ima želje, strahove, ...

Čačinovič Vogrinčič (2006:106) pravi, da «moramo spoštovati njihovo pravico do lastnega mnenja in sodelovanja pri vseh stvareh, ki se jih tičejo, skladno z njihovo starostjo in zrelostjo. Pogovor z otrokom je za otroka in odraslega dragocen prostor za ubesedenje; odrasli smo odgovorni, da je ubesedenje mogoče.

Otrok je človeško bitje, na to pozabljamo, ker je majhen. Prav »ne pozabiti« je zaveza strokovnjaka, ki se uči, kako varovati prostor za otroka v kompleksnem rejniškem sistemu. Otrok potrebuje prostor in varno spodbudo, da sodeluje in pove. Otrok potrebuje veliko raziskovalnih pogovorov za življenje z rejniško družino, da bi se umestil, da bi mu družina postala dovolj razvidna in bi se znašel v njej. Vsakdanje življenje je polno priložnosti in vprašanj.

Si smem sam vzeti jogurt iz hladilnika? Se vrata v kopalnico zaklepajo? Razumljivo je, da v novi družini veljajo drugačne navade, običaji in pravila, ki jih otrok ne pozna« (Čačinovič Vogrinčič 2006).

Pri strokovnem načrtovanju in odločitvah je veliko razlogov za večjo pozornost in osredotočanje na mnenje otroka. Ti razlogi so pragmatični, terapijski, etični, filozofski in pravni. Pragmatični razlogi so, da se načrti in odločitve strokovnjakov bolje obnesejo, če se otrok počuti slišane, če se upošteva njegov pogled na situacijo. Terapevtski učinek pri upoštevanju otroka je večja otrokova samozavest, če jih pritegnemo v načrtovanje njihove usode. Etično gledano, vključitev otroka pomaga zmanjšati neravnotežje moči med odraslim in otrokom. Filozofsko gledano pa, če cenimo otrokovo socialno varnost ter njegove interese, potem moramo ceniti tudi njegov pogled na situacijo (Gilligan 2000).

1. 9 REJNIŠTVO ALI POSVOJITEV

»Posvojitev je najpomembnejša in najboljša oblika zaščite otroka, ki iz kakršnihkoli vzrokov ne more živeti s svojimi roditelji«, trdi Ela Zupančič (Zupančič 1987: 5).

Vsak otrok je edinstven in neponovljiv in ima osnovne pravice, med katere sodi tudi pravica do družine.

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (141. člen) pravi, da se v posvojitev lahko da samo otroka, čigar starši so neznani, ima leto dni neznano bivališče, ali če so starši privolili da dajo otroka v posvojitev in v primeru da otrok nima več živih staršev.

V primeru ko je roditelju odvzeta roditeljska pravica ali ni trajno sposoben izraziti svoje volje, njegova privolitev ni potrebna. V tem primeru je posvojitev možna po preteku enega leta od izpolnitve tega pogoja.

Pri posvojitvi prenehajo pravice in dolžnosti posvojenca do njegovih staršev in drugih sorodnikov ter pravice in dolžnosti staršev in sorodnikov do njega (143. člen ZZZDR).

Posvojitev se ne more razvezati (144. člen ZZZDR), je trajna oblika skrbništva. Ko nekdo posvoji otroka nastane med posvojiteljem in posvojencem enako razmerje, kot med staršem in otrokom.

Posvojitev ni enostavna, saj veliko parov želi otroka, otrok pa je malo. Zaradi tega se veliko parov odloči za mednarodno posvojitev, se pravi, da posvoji otroka iz tujine.

Nekateri pari imajo točno določne želje; glede otrokovega spola, starosti, narodnosti...Zato traja dlje, da dobijo primerne otroka. Ela Zupančič (Zupančič 1987:24) navaja naslednje motive za posvojitve:

- želja po otroku je bila nepremagljiva
- hotela sva družino
- brez otrok je bil dom prazen
- vedno sva sanjala o več otrocih
- naj ima dom naslednika
- življenje brez otrok je brez smisla
- oba imava otroke zelo rada in imava smisel zanje
- če imaš otroka veš, zakaj delaš
- želela sva deliti ustvarjen standard
- da koristiva otroku
- da ne bi bila sama
- da bi brezdomnemu otroku dala dom, midva pa morda le imela koga, ki se naju bo spomnil na starost

Otroka pa so odklonili zaradi naslednjih razlogov: (Zupančič 1987: 28)

- otrok je kazal znake prizadetosti
- na posvojitve še nisva bila pripravljena
- ponudili so dva ali tri otroke (dvojčke, brate, sestre), na kar nisva bila pripravljena
- ponujeni otrok je bil prestar, želela sva dojenčka
- stanovanja še nisva imela urejenega
- rejnica je odsvetovala posvojitve ponujenega otroka

Posvojitelji imajo večinoma predstave, želje o tem kakšnega otroka bi radi in kakšnega ne.

S stališča otroka je posvojitve zanesljivejša kot je rejništvo prav tako je otroku tudi varnejša. Ni se mu treba soočati z odhodom iz družine, vsaj ne na tak način kot se rejenci. Za vedno ostanejo v novi družini, ni možnosti, da se otrok vrne v matično.

»Za otroka, ki je kandidat za posvojitve je potrebno urediti premestitev v posvojiteljsko družino v najkrajšem možnem času. Nedopustno je zavlačevanje, ki nikomur nič ne koristi.

Tudi če otrok živi v rejniški družini, ki jo je že sprejel kot svojo, kažejo izkušnje, da je postopno odtujevanje iz rejniške družine in privajanje na novo okolje nesmiselno. Otrok tako doživlja več stresov, kot če ga premestimo takoj.

Ob tem pa je zelo pomembno stališče rejniške družine do nameravane posvojitve, ki otroka lahko pripravi na spremembo ali pa ga tako zastraši, da potrebuje veliko časa za umirjanje» (Zupančič 1987: 12).

Otrok ima nedvomno pravico do družine, do staršev, ki skrbijo zanj ter ga pripravijo na življenje, ter mu že s samo skrbjo zanj že nudijo dostojno življenje.

Otroci, pa naj so posvojeni, v reji, ali pa v svoji matični družini od svojih staršev potrebujejo ljubezen, vzgojo, podporo, razumevanje, toplino, varnost.

1. 10 POGOVOR Z SOCIALNO DELAVKO

Pri ustvarjanju diplomske naloge je bilo ključnega pomena, da vzpostavim sodelovanje s Centrom za socialno delo, saj sem le tako lahko prišla v stik z rejniškimi družinami, s katerimi sem nato opravila pogovore. Pri tem me ni zanimalo samo doživljanje rejencev in njihovih rejnikov, temveč sem želela dobiti vpogled tudi v socialno delavsko ravnanje v sklopu rejništva.

Stopila sem v stik s Centrom za socialno delo Vrhnika, ki ga že zelo dobro poznam, saj sem tam opravljala prakso v tretjem ter četrtem letniku. Z gospo Marjanco Osredkar, diplomirano socialno delavko, ki dela tudi na področju rejništva in posvojitve, sem sklenila dogovor, da mi pomaga pri izvedbi diplomske naloge.

Z njo sem opravila pogovor v katerem je razložila vse o izvajanju rejništva s strani Centra.

Trenutno je na njihovem centru 16 rejniških otrok. Njihove življenjske zgodbe so različne, prav tako so različni tudi vzroki, ki so jih pripeljali do tega, da živijo v rejniških družinah.

Odvzem otroka od staršev je zelo hud ukrep in socialni delavci se ga poslužijo le, če res ne gre drugače je pripovedovala gospa Marjanca Osredkar. Priprave na odvzem otroka so dolge. Center ponavadi že dolgo pred odvzemom dela z matično družino in jo poskuša opolnomočiti, stabilizirati, ji pomagati odpraviti težave.

Odvzem je na Centru redkost, vendar se zgodi, če ne gre drugače. Včasih lahko stori le malo stvari; npr. starši odidejo na zdravljenje od alkohola, ali pa gredo na zakonsko svetovanje, terapije, če je prisotno nasilje...A od tu naprej je vse odvisno od staršev, koliko moči, volje, pripravljenosti bodo imeli, da premagajo težave.

Prva faza predstavlja oblikovanje tima na Centru za socialno delo, kamor se povabi vse, ki so pomembni udeleženi pri odločanju in izbiri najboljše možnosti za konkretnega otroka. Zatem tim sprejme odločitev, ali je rejništvo res najboljša izbira za otroka in preuči kako je potekal projekt pomoči družini, kdo vse je sodeloval, ...Preuči argumente za rejniško družino ter kakšne rejniške družine so na voljo, saj vedno izbere rejniško družino, ki je najprimernejša za otroka. Na primer, če je otrok iz mesta, poskušajo najti rejniško družino, ki je prav tako doma v mestu, ne pa na vasi. Če otrok prihaja iz družine, ki je zelo razpuščena, ga ne namestijo v rejniško družino, ki je zelo urejena, ker se tam niti otrok niti biološki starši ne bodo počutili dobro. Center ponavadi zelo dobro pozna otroka, zato se potrudi, da mu poišče čim ustreznejšo rejniško družino.

Nato se Center dogovori za razgovor s starši, kjer podrobno razloži utemeljitev namestitve otroka v rejniško družino, koristi otroka, predstavijo jim nove okoliščine življenja in sodelovanja ter tudi prve ocene trajanja tega ukrepa. Center razišče tudi možen delež staršev in predstavi jim individualno projektno skupino kot obliko sodelovanja. Velikokrat je potrebnih več razgovorov s starši, ali s starši in otroki, da družina sprejme rejništvo kot primerno obliko življenja za otroka in se vzpostavijo pogoji za sodelovanje v individualni projektni skupini (v nadaljevanju IPS).

Naslednjo fazo predstavlja informativni razgovor z rejniško družino, se pravi pogovor in preverjanje njihove trenutne motivacije za sprejem otroka. Po potrebi se rejniška družina izbere na drugem Centru za socialno delo.

Če je rejniška družina še pripravljena sprejeti otroka, se nato Center z rejniško družino dogovori za konkretnjši razgovor o sprejemu otroka, kjer predstavijo otrokovo življenjsko situacijo, njegove potrebe, ter njegovo matično družino. To stori z namenom, da se ugotovi, ali je prav ta rejniška družina otroka primerna in ali bo zmogla in znala zadovoljiti potrebe otroka.

Sledi razgovor s starši in otrokom, kjer se jih pripravi na namestitev v rejniško družino. Predstavijo jim rejniško družino, skupaj načrtujejo korake namestitve, odkrivajo vire pomoči staršev. Če se le da, je primerno pritegniti k sodelovanju tudi druge ljudi iz otrokove socialne mreže; njegove sorodnike, prijatelje, sosede, ter ostale pomembne osebe v njegovem življenju.

V nekaterih primerih je potreben razgovor samo z otrokom. Pri tem upoštevajo njegovo starost in konkretno situacijo. Če se otrok sam odloči za odhod iz matične družine, pa ga je potrebno zaščititi, ter kasneje vključiti tudi starše.

Sledi ponovni sestanek strokovnega tima, kjer se predstavi izbrana rejniška družina, razloži se odločitev o izboru in predstavi načrt naslednjih korakov.

Izda se formalna odločba o namestitvi otroka v rejniško družino.

Naslednja faza je srečanje matične ter rejniške družine. Najbolje je, da se srečata na čim bolj nevtralnem prostoru, najbolje na Centru samemu. Družini se spoznata, seznanita z delitvijo pravil in odgovornosti med rejniško in matično družino ter Centrom.

Sledi dejanska namestitev otroka v rejniško družino. To se stori na čim bolj ustrezen, prijeten način. Rejniška družina mu mora pripraviti prostor za njegove osebne stvari, pogovorijo se o življenju v rejniški družini, o njihovih pravilih, o pričakovanjih družine, o posebnostih otroka...

Včasih je preselitev otrokovih osebnih stvari lahko naknadna zaradi odvzema otroka, ali zaradi konflikta večjega otroka in staršev. Otroka se lahko premesti direktno iz šole, Kriznega centra...večji otroci se prav tako lahko sami odločijo za odhod iz matične družine in to odločitev posredujejo Centru ali šoli.

Pogovor je zelo pomemben, še posebej na začetku skupnega življenja je pomembno z otrokom ter rejniško družino spregovoriti o vseh pomembnih zadevah, novih situacijah. S tem se naredi prostor za sprotno reševanje težav. Na Centru se opravi pogovor o prvih dnevih življenja z rejencem, Center ponudi pomoč pri sooblikovanju skupnega življenja, pri reševanju težav, sprejemanju razlik, pomoč pri sodelovanju z otrokovo matično družino in sklenejo konkreten dogovor o sodelovanju in konceptu individualne projektne skupine.

Sklene se rejniška pogodba, prisotna pa morata biti oba, rejnik in rejnica. Center izdelava mapo, v kateri so vsi potrebni podatki o rejencu, rejnikih...in jo vnese tudi v informacijski sistem.

Nato Center priredi srečanje individualne projektne skupine. To skupino sestavljajo rejniška socialna delavka, matična socialna delavka, rejniška in matična družina ter rejenec oziroma rejenka. Sodelujejo lahko tudi drugi sorodniki ali drugi strokovnjaki. Naloga IPS je, da pripravlja in spremlja konkreten načrt izvajanja rejništva, ki je prilagojen otrokovi starosti, oz. razvojni stopnji. Poleg namestitve in sodelovanja z otrokovo matično in rejniško družino, spremlja tudi zdravje otroka, njegovo šolanje, poklicno usposabljanje, čustveni razvoj ter vedenje, spremlja družinske odnose ter odnose z vrstniki, skrb zase,...

IPS mora vsebovati razumno načrtovane cilje o tem, kaj je potrebno doseči, kaj storiti v določenem obdobju, konkretne dogovore za krajše obdobje, ki jih je sprotno potrebno dopolnjevati, ali spreminjati.

Dogovori IPS se zapišejo, razen izjemoma, ko to ni možno, takrat se sprejmejo ustni dogovori. IPS se sestaja v začetku namestitve pogosteje, kasneje pa v skladu s potrebami, dogovori, vendar vsaj enkrat letno. Če ni staršev, se vključi druge pomembne osebe v otrokovem življenju, npr; babico, če ni mame.

Starši otroka v reji tudi obiščejo. Ta obisk (še posebno prvi) je potrebno načrtovati in nanj pripraviti vse udeležene. Dogovori se, kje in kako bodo potekali stiki med otrokom in starši.

Opisala sem postopek namestitve otroka v rejniško družino, vendar s tem delo centra še ni zaključeno, saj tudi nadalje otroka v rejništvu budno spremlja.

Center dela z rejniško družino, z matično ter z rejncem. Delo z rejniško družino obsega vključevanje vseh družinskih članov rejniške družine, redno pomoč in učenje ravnanja v družini, skupno sodelovanje in reševanje problemov predvsem ob težavah, npr; ob puberteti, ob konfliktih med rejniško in matično družino. Rejnike se motivira za aktivno sodelovanje v vseh oblikah usposabljanja in izobraževanja.

Delo z matično družino obsega pomoč pri njenem urejanju, pri reševanju težav v družini, v zvezi z otrokom rejncem, skupno načrtujejo cilje ter potem spremljajo zastavljene cilje. Delo z otrokom – rejncem – obsega pogovore samo z njim, kar omogoča ustvarjanje osebnega, zaupnega odnosa in bližine, tako da lahko otrok sam pove, če kje potrebuje pomoč, ali pa opozori na morebitne težave v matični ali rejniški družini.

Center tudi ureja pravice ter dokumentacijo otroka. Na to je potrebno biti še posebej pozoren, da ima otrok urejene pravice. Pomembno je upoštevati, kaj lahko uredijo starši in kaj rejniki, ter česa ne morejo, da lahko to potem uredi Center.

Center skrbi tudi za obračunavanje rejnine in vodi tudi evidenco o vseh ostalih podatkih.

Srečanje IPS poteka ves čas, enkrat do dvakrat letno. Sodeluje tudi z drugimi institucijami, npr; s šolo, zdravstveno, specialistično službo, z občino, s stanovanjsko skupnostjo, drugim Csd...

Ko otrok postane polnoleten, je potreben dogovor o podaljšanju rejništva po polnoletnosti.

Ta se sklene, če se zaradi šolanja ali motenj v telesnem ali duševnem razvoju rejništvo podaljša, ali pa se s tem strinja rejnec in rejniška družina.

Center posveti ogromno pozornosti temu, da rejenci opravijo vozniški izpit, ter da se šolajo čim dlje, če si to želijo.

Če se otrok vrne v matično družino, pa naj bo po polnoletnosti, ali že prej, ko prenehajo vzroki, zaradi katerih je otrok odšel v rejniško družino, je potrebno na to pripraviti tako otroka, kot tudi obe družini. Rejniško družino pripravijo tako, da jim pomagajo pri odhodu, da je premestitev otroka za njih čim manj boleča, da bo zmogla živeti brez njega, ter da bo prebolela njegov odhod. Matično družino pripravijo na spremembe, ki jih bo povzročila vrnitev otroka. Družina potrebuje pomoč pri pripravi za njegovo vrnitev, ureditev prostora zanj, šolanja, odnosov, stikov z rejniško družino. To je stresna situacija za vse udeležene.

Naloge Centra za socialno delo so obsežne, sledijo si korak za korakom, v takšnem zaporedju, kot je potreben. Odvzem otroka njegovi družini ni preprosto dejanje, prav tako ni preprosto zagotoviti otroku dobre rejniške družine. Delujejo v skladu s tem, da se zaščiti otrokova varnost in mu je omogočeno kvalitetno in ljubeče življenje.

2. PROBLEM

Rejništvo je posebna oblika varstva in vzgoje otrok, ki začasno ne morejo bivati v svoji matični družini. Rejništvo naj bi bil kratkotrajen ukrep, ki naj bi trajal tako dolgo, dokler ni matična družina zopet sposobna opravljati svojo funkcijo.

Otroci tako zapustijo matično družino in pričnejo bivati v rejniški, zapustijo pa jo, ko izpolnjujejo pogoje za prenehanje rejništva, ali pa že prej, če je matična družina odpravila vzroke, ki so botrovali odvzemu, v nekaterih primerih pa rejenci zamenjajo več rejniških družin.

Otrok se torej sooči z zelo stresnimi spremembami, z odhodom iz matične ter prihodom v rejniško družino, nato še z odhodom iz rejniške družine. Nekateri otroci te spremembe doživljajo še pogostejše z menjavo različnih rejniških družin.

Te situacije pa so zelo stresne, težke, včasih nerazumljive. Zato je ključnega pomena, da se otroka na te spremembe čim bolje pripravi, se mu razloži obstoječe stanje, se mu nudi razumevanje, podporo...

Njegova matična družina je kljub vsemu družina, ki jo ima rad, je edina družina, ki jo je do tedaj poznal in imel. Tam je njegov dom, njegovi starši, morda tudi bratje, sestre...Od vsega tega se mora otrok posloviti in oditi v neznano, morda za nekaj mesecev, morda za več let oziroma vse do njegove osamosvojitve.

Moj namen je raziskati, kaj otrok doživlja pri prihodu v rejniško družino ter ob odhodu iz nje, ter kako potekajo priprave otroka na to in kakšne te priprave so, kako sta mu Center ter rejniška družina pri tem v pomoč.

Zanimalo me je, ali Center ter rejniška družina namenita dovolj pozornosti tema dvema prehodoma. Predvsem pa mi je bilo pomembno, dobiti vpogled v rejnčevostališče in mnenja o tem ali je dobil potrebno in učinkovito pomoč in podporo.

Osnovni namen je bil raziskati, ali otrok s strani Centra in rejniške družine dobi ustrezno podporo in pomoč tako pri prihodu kot tudi ob odhodu iz rejniške družine.

S svojimi ugotovitvami sem želela odkriti morebitne pomanjkljivosti pri zelo pomembnih spremembah v otrokovem življenju, ter opozoriti na njih, da bi se izboljšale.

3. METODOLOGIJA

3. 1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava je kvalitativna in eksplorativna oziroma poizvedovalna, saj sem z njo želela ugotoviti, kako doživljajo prihod ter odhod v rejniško družino rejenci, pa tudi njihovi rejniki.

3. 2 VIR PODATKOV IN MERSKI INSTRUMENTI

Podatke, ki so uporabljeni v diplomski nalogi sem zbrala s pomočjo intervjujev, zato so primarni, saj sem jih dobila direktno od intervjuvancev. Imela sem pripravljen seznam tem, oziroma neka osnovna vprašanja, ki so mi služila kot vodila intervjuja, morebitna podvprašanja pa sem prilagajala situacijam. Načeloma sem vsa vprašanja zastavila vsem, razen v primerih, ko ne bi imelo smisla – npr; rejenec je star 6 let in je že od rojstva v rejniški družini, tako da njega pač nisem mogla spraševati o prihodu, pa tudi o odhodu ne, saj je še premlad in o tem niti ne razmišlja, niti se ne pogovarjajo o možnosti odhoda v obeh rejenčevih družinah. Najprej sem intervjuje opravila z rejniki - ti so bili bolj gostobesedni in so mi vse do potankosti razložili. Ko sem dobila ustrezne informacije, sem tudi vedela, kaj in kako naj sprašujem rejenca.

Moj merski instrument je tako bil nestandarizirani oziroma odprti interjvu. Intervjuji so bili izvedeni v času od 3. 11. 2008 – 14. 11. 2008.

3. 3 POPULACIJA

Na srečanju rejnic in rejnikov, ki ga je organiziral Center za socialno delo sem bila prisotna tudi sama, kjer sem se dogovorila za intervjuje z tremi rejniškimi družinami.

Tako sem opravila intervjuje z tremi rejenicami in petimi rejenci.

3. 4 ZBIRANJE PODATKOV

Podatke sem zbrala na terenu. Z vsako rejnico sem se individualno preko telefona dogovorila za čas intervjuja, z rejenci pa v času obiska pri rejnikih. Z nekaterimi rejenci sem opravila intervju takoj po končanem pogovoru z rejniki, z drugimi pa sem se dogovorila za kasneje in se oglasila drug dan. Vsi intervjuji so bili opravljeni na njihovih domovih.

Vsakič znova sem razložila namen mojega prihoda in jim zagotovila popolno anonimnost (začetnice, navedene v intervjujih so izmišljene), povprašala pa sem jih tudi po dovoljenju za uporabo magnetofonskega traku pri pogovorih. Z njegovo uporabo sem ne le preprečila izgubo dragocenih podatkov, temveč sem lahko tudi poslušala bolj zbrano in fokusirano.

Potem sem njihove dobesedne pripovedi prelila na papir. Bila sem presenečena nad odprtostjo vseh mojih intervjuvancev, tako rejnic, kot rejencev, saj nisem imela niti najmanjših težav pri pridobivanju podatkov. Intervjuji so potekali v sproščenem vzdušju, bilo pa je opaziti malo začetne treme pri rejnikih, vendar sem bila tudi sama malo napeta. Kljub temu, da te zgodbe niso enostavne za pripovedovanje, nisem občutila, da bi mi pripovedovalci kaj zamolčali, ali da mi ne bi želeli kaj povedati, bili v zadregi ali imeli pomisleke. Tudi snemanje pogovora ni povzročalo nelagodja.

3. 5 OBDELAVA PODATKOV

Gradivo je obdelano in analizirano po metodi kvalitativne analize. Ravnala sem se po navodilih Meseca B. (1993).

Posebej sem opravila analizo za rejence ter posebej za rejnike. Nato sem iz opravljenih intervjujev izbrala relevantne dele besedila in jih podčrtala. Podčrtane izjave sem izpisala. V naslednjem koraku sem jih kodirala in jih razdelila glede na časovna obdobja, na katera se nanašajo in sicer na obdobje prihoda v rejniško družino, vmesni čas, se pravi čas bivanja v rejniški družini ter čas odhoda iz nje. Uredila sem jih v tabele, ki nazorno prikazujejo izjave, ustrezne kode in čas. Intervjuji, izvedeni z rejenci in rejniki ter ostala kvalitativna analiza so priloženi v prilogi.

4. REZULTATI IN RAZPRAVA

4. 1 REJENCI

4. 1. 1 PRIHOD V REJNIŠKO DRUŽINO

Intervjuvanec	Relevantni del besedila	Pojem
1. Z 1.	Tukaj sem, ker sta se mami in oči stepla...Rekli so mi, da bom zato živel pri dedku in babici, da se oči in mami umirita.	POJASNILI RAZLOG ZA PRIHOD
2.	Kaj točno mi je Center rekel, se ne spomnim, to je bilo že eno leto nazaj.	SE NE SPOMINJA
2. Ž 3.	Ona me je rodila, samo ni imela prostora zame, potem me je pa prišla mami moja iskat.	POJASNILI RAZLOG ZA PRIHOD
3. N 4.	Zato ne vem niti točno, zakaj sem šla v rejo, ker sem bila tako majhna. Ne spomnim se, ne vem kakšnih podrobnosti.	SE NE SPOMINJA
5.	Prejšnje rejnice nisem spoznala preden sem odšla živet k njej.	ODHOD V NEZNANO
6.	Je neka prelomnica za otroka oziroma za starše, oziroma za tistega, ki potem skrbi za njega in starejši kot je otrok bolj je hudo zanj. Ker je navajen takega in takega življenja, vzgoje, pogleda na življenje, potem pa pride v čisto tujo družino, kjer niti ne veš ne kaj ne kako... Spopadati se moraš s stvarmi, ki so zate čisto začetne zate, stvari, ki bi jih moral že osvojiti.	SOOČANJE S SPREMEMBAMI
7.	V bistvu so socialne delavke prišle, me odpeljale in peljale k njej, brez razloga, brez razlage...	NISO POJASNILI RAZLOGA ZA

	Nihče mi ni nič razložil, zakaj se gre, pač prišle so ene tuje tete, me odpeljale, rekle, tam ti bo lepše. Niso mi povedali, zakaj sem odšla in nič.	ODHOD
8.	Samo šoka se spomnim.	ŠOK
4. V 9.	Nič mi ni bilo težko, ko sem prišla sem. Samo od začetka sem pogrešala družino.	POGREŠANJE DRUŽINE
5. M 10.	Prvič, ko sem šla v rejo mi niso nič povedali.	NISO POJASNILI RAZLOGA ZA ODHOD
11.	Drugič, ko sem šla k teti, pa saj sem to tudi jaz že hotela.	POJASNILI RAZLOG ZA ODHOD
12.	Pri socialni delavki so me vprašali, kaj si jaz želim. Pa so me upoštevali.	UPOŠTEVANJE GLASU OTROKA
13.	Ko sem prišla sem, sem se počutila v redu.	DOBRO POČUTJE V REJNIŠKI DRUŽINI
14.	Tudi v prejšnji rejniški družini sem se v začetku počutila v redu,...	DOBRO POČUTJE V REJNIŠKI DRUŽINI
15.	..ampak potem pa ne tako v redu, ker so me ves čas topli pa lase so mi strigli čisto na kratko... Enkrat so me nažgali s kuhovnico, ker sem grizla posteljo.	NASILJE V REJNIŠKI DRUŽINI

Prihod v rejniško družino je velik dogodek v otrokovem življenju. Pomembno je, da se mu razloži obstoječe stanje v katerem se nahaja na čimbolj neboleč in primeren način.

Kot kažejo rezultati intervjujev, so v treh primerih razložili rejencem razlog za odhod, vendar se v dveh izmed teh treh primerov rejenca ne spominjata podrobnosti. Razlog za to bi lahko bil v letih, saj je bila v prvem primeru rejenka stara takrat komaj štiri leta, v drugem pa rejenec devet let. Ena rejenka, kateri so razložili razlog za odhod navaja, da jo je socialna delavka vprašala, kaj si ona želi in je njene želje tudi upoštevala.

V dveh primerih rejencem sploh niso navedli razlogov za odhod iz matične družine. Ena izmed teh dveh rejenk tako navaja, da je bil to grozen šok, ko so jo kar odpeljale » ene tuje tete ».

Dve intervjuvanki sta bili nameščeni v rejniško družino, kjer se nista počutili dobro, pri eni je bilo prisotno celo nasilje, saj so jo topli. Nato sta bili obe premeščeni v drugo rejniško družino – k svojim sorodnikom.

Vsi intervjuvanci navajajo, da se v zdajšnjih rejniških družinah počutijo dobro. Drugače pa ena rejenka navaja, da je pogrešala svojo družino ob prihodu v rejništvo, druga, da je to čas soočanja z ogromno spremembami.

4. 1. 2 BIVANJE V REJNIŠKI DRUŽINI

Intervjuvanec	Relevantni del besedila	Pojem
1. Z 16.	Pri babici mi je fajn.	DOBRO POČUTJE V REJNIŠKI DRUŽINI
2. Ž 17.	V šoli ne povem, da imam dve mami, to je moja skrivnost.	SKRIVANJE
3. N 18.	Pred tem so me dali neki gospe, ki je bila sama, brez otrok, moža, že starejša..in ni bilo ok, nisem bila zadovoljna,...sploh ne vem, zakaj so me dali k njej, saj res ni bila primerna. Tam sem samo stagnirala.	NEPRIMERNA REJNIŠKA DRUŽINA
19.	Zelo sem si želela iti kam drugam takrat, želela sem si družbo otrok, želela sem si spoznati drugačen svet, kot je bil ta, v katerem sem bila.	HREPENENJE PO DRUGAČNI REJNIŠKI DRUŽINI

20.	Pri nas ni bilo omenjanja rejenec – rejnica nikoli, tega razmerja ni bilo pri nas.. Jaz, ko sem prišla, je bilo rečeno ti si naša, nikoli niso nikomur razlagali kaj zakaj, kako, ona je pač naša N. in pika.	SPREJETOST V REJNIŠKI DRUŽINI
4. V 21.	Tukaj sem se bolje počutila, vseč mi je da je M. tukaj, ker drugače imam brate doma, zato rajši vidim, da je tu še M.	DOBRO POČUTJE V REJNIŠKI DRUŽINI
5. M 22.	Jaz bi raje ostala tukaj, kot šla nazaj v tisto rejniško družino, ampak še rajši bi pa šla domov k mamici.	HREPENENJE PO DRUŽINI

Bivanje v rejniški družini dva rejenca opisujeta kot dobro, ena še posebej poudarja občutek sprejetosti, ki ga je čutila. Najmlajši rejenec, ki je star komaj 6 let pa skriva dejstvo, da ima dve mamici, oziroma dve družini.

Ena rejenka navaja, da ji je v tej rejniški družini sicer boljše, kot v prejšnji, vendar bi šla najraje domov k svoji družini. Intervjuvanka, ki je tudi bivala v dveh rejniških družinah pa opisuje bivanje v prejšnji kot neprimerni za njo, ter da je v tistem času hrepnela po drugačni rejniški družini.

4. 1. 3 ODHOD IZ REJNIŠKE DRUŽINE

Intervjuvanec	Relevantni del besedila	Pojem
1. Z 23.	Ne vem, če bom zdaj tukaj živel ali kaj, nismo se nič pogovarjali z babico. Meni je pa čisto v redu tako.	NEGOTOVOST GLEDE PRIHODNOSTI
3. N 24.	Kar se pa odhoda iz rejniške družine, te druge, pri O. je bilo drugače, kot je verjetno ponavadi v rejniških družinah. Bila sem pač član družine, nikoli mi ni nihče rekel, ko boš osemnajst let dopolnila pa pojdi ven iz hiše, še vedno živim tu.	NI JIM BILO TREBA OBITI PO PRENEHANJU REJNIŠTVA
25.	Počutim se kot lastna hči. In nihče mi tudi ne reče drugače.	SPREJETOST
4. V 26.	Nisem še prepričana, kaj si želim. Mogoče bom tu do osemnajstega leta, ali pa še več. Ali pa dokler se mami ne bo pozdravila. Če bi se mami pozdravila, bi šla nazaj, drugače bi pa bila do osemnajstega leta tukaj. Ampak bi tudi takrat malo premišljevala.	NEGOTOVOST GLEDE PRIHODNOSTI

Kar se tiče odhoda, dva vprašana navajata, da je prihodnost še negotova, da ne veda, kaj bo in kako. Imata sicer možnost ostati v rejniški družini, vendar obstaja tudi možnost, da se vrne v matično družino. To bo pokazal čas. Ena rejenka pravi, da je sprejeta v rejniški družini, je kot član družine in ji ni nikoli nihče rekel, naj odide po prenehanju rejništva. Stara je že 27 let, ima svojo družino in skupaj z njo stanuje pod rejničino streho.

4. 2 REJNIKI

4. 2. 1 PRIHOD V REJNIŠKO DRUŽINO

Intervjuvanec	Relevantni del besedila	Pojem
1. L 27.	Začela bom s tem, kako je Z. prišel k nam. Prvič, zakon je šel narazen, ker je bil oče od Z. zelo nasilen. Zelo zelo nasilen, ne do Z., ampak do mamice.	NASILJE V MATIČNI DRUŽINI
28.	Kaj narediti, on je rekel, jaz bi bil pri vama, smo ga vprašali, najprej smo se pogovarjali, povedali, kako pa kaj, da je mami bolna, da oči tudi ni čisto v redu, da bi za njega skrbel, če ne bo šel k nam, da bo mogel iti nekam drugam, v drugo družino. Samo je takoj rekel, da bi bil pri nama.	UPOŠTEVANJE GLASU OTROKA
29.	Vsak po svoje smo mu takrat povedali, zakaj je prišel sem, jaz po svoje, mamica po svoje.	POJASNILI RAZLOG ZA PRIHOD
30.	Začetek je bil res grozen je bil čisto izgubljen ta otrok, pa strah ga je bilo, pa kje je mami, pa kako je mami,...	STRAH
31.	...za mamico ga je skrbelo, da jo bo branil...takrat ga je ves čas za mamico skrbelo.	SKRB ZA MAMO
32.	Tukaj je bil tako vesel svoje sobe, ojoj.. tako je je bil vesel...S tem smo ga malo pritegnili, s tem se je malo potolažil. Pa na dopust smo ga peljali, na morje in v hribe, da smo ga malo raztresli. Čez počitnice smo tako bili bolj ali manj od doma.	TRUD REJNIKOV ZA ZMANJŠEVANJE OTROKOVEGA STRESA
33.	Midva sva sama bila in tudi za naju je potem bilo vse drugače, dobiti takega otroka s takimi hudimi stresi...	STRES ZA REJNIKE

2. O 34.	Iz Centra so prišli, so imeli ta problem, kam nastanit tega otroka, mi nismo prej poznali njiju, ...Dobili smo ga pa direktno iz porodnišnice. Morate vedeti, da sva bila midva tudi zelo srečna, da sva pripravljala tako sobo zanj takrat, pa takšno lepo posteljico...zelo sva se ga veselila.	VESELJE REJNIKOV OB PRIHODU REJENCA
35.	Na prihod otroka v mojo družino sem se pripravila za vsakega drugače.	DRUGAČNA PRIPRAVA NA PRIHOD ZA VSAKEGA REJENCA
36.	Prvo rejenko smo si zelo želeli, in se je veselili.	VESELJE REJNIKOV OB PRIHODU REJENCA
37.	Prišlo pa je do tega tako, da moja prva rejenka je bila od nekega daljnega sorodstva, pa je bila v reji že v dveh, in jaz nisem mogla prenesti, da bi bil otrok kje drugje v reji, pa smo prosili, če jo dajo nam...imeli smo pa doma že fanta njenih let.	V REJI PRI DRUGI REJNIŠKI DRUŽINI
38.	Vedno smo vprašali vse otroke, če so za, kako oni na to gledajo, kako oni to sprejemajo, kako se njim zdi. In so bili vsi zato.	UPOŠTEVANJE MNENJA VSEH DRUŽINSKIH ČLANOV
3. R 39.	Z rejništvom smo začeli letošnjega januarja, in sicer z M., ki je sorodnica. M. je bila prej že v eni drugi rejniški družini, potem so jo predstavili k nam.	V REJI PRI DRUGI REJNIŠKI DRUŽINI
40.	Bila je predstavljena, saj so bile tam razmere take, da se ni razvijalo, ni bilo napredka, postala je tako depresivna, da je začela gristi stvari, od	NEPRIMERNA REJNIŠKA DRUŽINA

	rokavov, do stopniščne ograje, sedežev v avtu, to je bilo vse pogrizeno, izražala ni ne čustev ne nič...	
41.	M. me tako pozna že od majhnega, V. pa me je spoznala teden dni prej, preden je prišla živeti k nam.	PRIHOD V POZNANO
42.	Socialna delavka je klicala za V., da ima pač en problem, da si želi, da bi punca našla dom pri nas, da smo taka družina, kjer bi ona lahko prišla do izraza.	PRIMERNA REJNIŠKA DRUŽINA
43.	Ampak se pa ni nič dalo zmeniti z V. mamico, se je zelo izogibala, ter na vse načine preprečevala.	NESODELOVANJE MAME
44.	Potem se je pa V. odločila, da ima zadosti tega cincanja in se je kar sama odločila. Se je kar poslovila v šoli in rekla naslednji dan mamici, da hoče iti...In zdaj je tukaj. .	ODLOČITEV OTROKA ZA ODHOD
45.	M. niso nič razložili, da odhaja, zakaj odhaja, samo rekli so ji, da mora iti.	NISO POJASNILI VZROKA ZA ODHOD
46.	V. je razložila socialna delavka,...	POJASNILI RAZLOG ZA ODHOD
47.	...mati ji je ves čas prikrivala. Želela jo je obdržati na vsak način.	NESODELOVANJE MAME

Rejniki so mi v intervjujih pripovedovali svoja občutja pri sprejemanju rejencev v njihovo družino, njihove razloge ter situacije, ki so jih vodile do odločitve za izvajanje rejništva. Povedali so mi tudi, kako so se ob prihodu počutili rejenci ter kakšni so bili njihovi razlogi za odhod iz matične družine.

Prva rejnica je povedala, da je bil otrok nameščen k njim zaradi nasilja v matični družini.

Ona je njegova babica, in otroka so vprašali, če želi biti pri njima z dedkom, ali bi šel v drugo rejniško družino. Otrok je izrazil željo, da ostane z njima in njegov glas je bil slišan ter upoštevan. Rejnica je povedala tudi, da je bilo otroka dolgo časa strah in ga je zelo skrbelo za mamo. Zelo so se trudili da mu zmanjšajo stres z različnimi stvarmi (počitnice, nova soba samo zanj..) Stres pa sta občutila tudi sama, saj je bila to tudi za njiju velika sprememba.

Druga rejnica je povedala tudi, da se je pred prihodom prve rejenke pogovorila z vsemi člani družine in jih vprašala za mnenje. Prihoda obeh rejencev, ki ju ima še sedaj, je bila zelo vesela, vendar se je na vsakega pripravila drugače.

Tretja rejnica ima trenutno nameščeni dve rejenki. Ena je sorodnica in z njo sta pričela rejniško dejavnost. Prej je bila nameščena v drugo rejniško družino, kjer se ni počutila v redu, saj so jo topli. Druga je prišla na pobudo Centra, saj je menil, da bi bila to za njo primerna družina.

Mati te druge rejenke je ni želela dati stran, zato se je punčka kar sama odločila, da vzame stvari v svoje roke in je odšla.

Nasilje vidimo tako prisotno dvakrat, ena rejenka ga je izkusila v prvi rejniški družini, drugi rejenec pa v matični. V dveh primerih je bil otrok nameščen v drugo rejniško družino, preden so se sorodniki odločili, da ga vzamejo k sebi. V vseh primerih so rejenci prej spoznali rejniško družino, preden so prišli živeti tja, razen v enem primeru, vendar je bil otrok v času prihoda še novorojenček. V dveh primerih so rejencem razložili razlog za prihod, v enem pa ne.

4. 2. 2 BIVANJE V REJNIŠKI DRUŽINI

Intervjuvanec	Relevantni del besedila	Pojem
1. L 48.	On bi najraje videl, da bi družina nazaj skupaj šla, sicer tale ne, to ve, da ne more. On bi rad imel svojo družino, ne naju, pa midva sva že stara. Saj naju ima rad, ampak ...	HREPENENJE PO DRUŽINI
49.	Je tudi ogromna odgovornost za naju on, ni lahko tudi za naju ne...	ODGOVORNOST ZA REJNIKE
50.	Zdržim, ker je to moj otrok, ker ga imam tako rada.	LJUBEZEN DO REJENCA

51.	So pa krize, seveda, saj jih imam jaz tudi, pa otrok jih ima tudi, saj vidim, ne...	KRIZE
52.	Čeprav on točno ve, kje mu je najboljše, ve.	DOBRO POČUTJE V REJNIŠKI DRUŽINI
2. O 53.	Naš otrok je res sprejet, in to tudi on čuti in njegova mama. Kot da je naš, ima res dobre pogoje in tam ne bi imel takšnih pogojev, če se za otroka gleda, ni tam tako urejeno, kot je tu.	SPREJETOST REJENCA
54.	Jaz sem sicer prosila tudi za posvojitev. Sem prosila, da bi bila prva posvojiteljica, če bi bil za v posvojitev. In sem na to tudi pripravljena	MOŽNOST POSVOJITVE
55.	Čeprav ji je bilo hudo, ko je odšla domov na obiske, je potem na nas žalost stresala. Ampak samo dokler je bila mlajša, potem ne več.	NEGATIVNE POSLEDICE STIKOV
3. R 56.	Ko smo M. dobili sem, tudi glave ni upala dvigniti gor za pogovor, smo se pa začeli z njo intenzivno ukvarjati, no, in zdaj je že dojela, da je enakovreden član družine, da se njeno mnenje hočeš-nočeš tudi upošteva, pa je zacvetela, je neverjetna razlika.	SPREJETOST REJENCA

Bivanje v rejniški družini opisujejo rejniki kot dobro, dve navajata, da je otrok zelo sprejet z njihove strani, ena od njiju je pripravljena celo posvojiti otroka, če bo mati izrazila željo, da ga odda v posvojitev, tretja pa pravi ima rada rejenca in tudi on sam ve, da mu je tam najboljše. Prva rejnica opaza, da otrok hrepeni po svoji družini, ter opisuje, da so prisotne krize, tako iz njegove kot iz njene strani. Rejništvo je za njo velika odgovornost.

Druga rejnica navaja negativne posledice, ki so jih povzročili stiki z matično družino pri rejenki.

4. 2. 3 ODHOD IZ REJNIŠKE DRUŽINE

Intervjuvanec	Relevantni del besedila	Pojem
1. L 57.	Jaz računam, da bo šel nazaj... se razmere počasi urejajo, samo verjetno bo gotovo kakšno leto še pri nama, če jaz kaj vem. Potem pa tudi vprašanje, kako bo tudi Z., a ne, zdaj je on že tako velik...bomo videli, kako bo.	NEGOTOVOST GLEDE PRIHODNOSTI
2. O 58.	Če sem čisto poštena tudi jaz ne vem, kako bi prenesla, če bi šel. Svojo mami sicer pozna, samo ne tako kot svojo družino, je družina, ampak drugače...zato bi bilo verjetno tudi njemu težko.	ŽELJA, DA REJENEC OSTANE V REJNIŠKI DRUŽINI
59.	Kar se tiče pa Ž., jaz si želim, da ostane pri meni. Rada ga imava zelo, posvečava mu ogromno časa, največ, ker so že vsi odrasli že in imava tu samo njega.	ŽELJA, DA REJENEC OSTANE V REJNIŠKI DRUŽINI
60.	Kar se pa tiče odhodov, se pa nobeden ni vrnil v matično družino, niti drugam v rejo. Nismo gledali na leta, tudi če po zakonu nismo bili več dolžni skrbeti za njih, gledali smo na njih kot na svoje.	SPREJETOST REJENCEV
61.	Ne gremo se tako, danes se ti je rejništvo prekinilo, adijo. Nismo jih priganjali, raje lahko rečem, da smo jih še zavirali, tako dolgo, dokler niso bili zares sposobni za osamosvojitve. Pustili smo jim čas, da imajo mir, da takoj, ko dobijo službo nimajo še težav s stanovanjem ampak da lepo počasi. Še sedaj smo v stikih, za dobro ali slabo, točno vedo, da jim bom pomagala, če bodo v težavah.	NI JIM TREBA ODITI PO PRENEHANJU REJNIŠTVA

3. R 62.	M. je prvo, kar je vprašala, ko je prišla k nam, če bo lahko pri nas do poroke in smo rekli, da ja. Tako, da nismo tega pogojevali z leti.	NI JIM TREBA ODITI PO PRENEHANJU REJNIŠTVA
63.	Otroka ne bom ven metala, to pa sigurno. Ampak ne bomo delali nobene razlike med dekletoma, čeprav je ena krvni sorodnik, to je bila ena izmed prvih stvari, ki smo se jih zmenili za to mizo. Za mene sta onidve popolnoma enaki in lahko ostaneta.	SPREJETOST REJENCEV

Prihodnost rejencev za zdaj še ni znana. Vsi imajo sicer možnost, da ostanejo v rejniških družinah, če se ne vrnejo domov.

Dve rejnici navajata, da lahko rejenci ostanejo tudi po zakonskem prenehanju rejništva ter poudarjata sprejetost rejencev. Ena od njiju pove tudi, da si zelo želi, da rejenec ostane pri njej in bi ji bilo zelo hudo, če bi odšel.

Kot rečeno sem opravila intervjuje s tremi rejniškimi družinami in vsaka družina ima svojo zgodbo zase. V prvi rejniški družini, kjer biva rejenec Z. se je njegova babica zaradi nasilja v otrokovi družini na pobudo Centra odločila, da vzame vnučka k sebi, dokler se razmere v družini ne uredijo. V drugi družini je imela gospa v rejništvu skupno pet rejencev, z rejništvom je začela, ko je bila njena nečakinja v reji pri drugi rejniški družini, a je bila tam nesrečna, zato jo je vzela k sebi. Nato ji je Center predlagal tudi druge otroke. Tretja rejnica ima trenutno nameščeni dve rejenki, ena od njiju je sorodnica, ki je bila nameščena v rejniški družini, kjer se ni počutila dobro, bili so celo nasilni, zato jo je vzela k sebi. Drugo rejenko je predlagal Center. Tako vidimo, da ima v vseh treh družinah sorodstvena vez veliko vlogo, kajti sorodnik rejenec je prisoten v vseh treh. Dve rejnici pa sta nato ponudili svoj dom tudi drugim rejencem.

Vseh pet rejencev je pred prihodom v rejniško družino spoznalo svoje rejnike, kar je zelo dobro, vendar je potrebno upoštevati, da so trije od teh petih rejencev sorodniki rejnikov in jih poznajo že celo življenje. Kar se tiče ostalih dveh rejencev, je bil eden ob oddaji še novorojenček, druga pa je rejnike spoznala teden dni pred prihodom.

Kot pravi tudi Križnik Novšak (2008), je pomembno, da otrok izve nekaj o svojih rejnikih že pred vselitvijo v družino, kajti za otroka je koristno in razbremenjujoče, če rejnike prej spozna. Lahko jih obišče, ali pa preživi z njimi konec tedna. Kajti zelo je alarmantno, če pustimo otroka samega s tujimi ljudmi.

Vsem rejencem, ki so nameščeni v te rejniške družine so razložili razlog za odhod, vendar dve rejenki, ki sta bili poprej nameščeni v drugo rejniško družino navajata, da jima takrat niso nič razložili. Dobila pa sem zelo skope informacije o tem, kako jim je bila razložena oddaja v rejništvo, tako od rejnikov kot od rejencev. Rejniki so mi dali občutek, da so zaradi občutljivosti teme previdno izbirali trenutke za pogovor. V nekaterih primerih se je rejnikom ponudila priložnost takrat, ko so rejenci sami pričeli s pogovorom. Ena rejnica je povedala, da se o bolečih temah z rejencem ne pogovarja, ga ne spodbuja, če prične sam z pogovorom o tem »izkoristi« priložnost, da tudi sama kaj doda. Pri rejencih sem imela mešane občutke, po eni strani se mi je zdelo, da večina niti ni dobro vedela, zakaj se gre, kaj natančno jim govorijo odrasli in zato teh besed ne znajo ponoviti. Po drugi strani pa so se zelo dobro zavedali, da je v njihovi matični družini marsikaj narobe, vendar verjetno niso vedeli veliko o tem, kaj pomeni rejništvo.

Svoj vpliv so imela tudi leta, saj so bili vsi rejenci z vstopom v rejniško družino zelo mladi, dva navajata, da se ne spomnita točno. Kot tretji možen razlog lahko navedem šok, kajti ta dogodek je bil nedvomno pretresljiv. Moj splošen občutek je bil da je bilo otrokom sicer razloženo, ampak bolj na hitro. Nekaterim so razložili rejniki, drugim matični starši, tretjim pa socialna delavka. Dvema rejenkama pa v prejšnjih rejniških družinah sploh niso nič razložili.

Eni rejenki je mati odhod prikrivala, saj je ni želela izgubiti. Vendar je zanimivo, da je deklica nato odšla od nje sama, kljub maminemu trudu, da ji zadevo prikrije in jo obdrži pri sebi. Menim, da je odhod iz matične družine nekaj, kar bi rejencu morali razložiti vsi udeleženi tako matični ko rejniški starši in nato še socialna delavka, vsak posebej ali pa skupaj zbrani na Centru za socialno delo. Kar se tiče podpore rejencem ob tako pretresljivem dogodku, kot je prihod v novo družino, pa so enemu rejencu poskušali pomagati na način, da so mu uredili prostor samo zanj, ter ga s tem razveselili, ga peljali na morje...drugi rejenki je pomagala družba vrstnice, dve

rejenki pa sta bili prihoda k sorodnikom veseli in jima je že sam prihod pomagal, saj ju je rešil prejšnje rejniške družine, v kateri se nista počutili dobro.

Potrebno se je zavedati, da je za otroka prihod v rejniško družino stresen, kajti odide od vsega, kar je poznal, življenje v drugi družini pa je še polno novosti in vse te novosti mora spoznati ter jih osvojiti, da bo lahko zaživel v družini kot enakovreden član. Stiske otroka včasih ne prepoznamo, otrok sam pa ponavadi tudi ne govori o njej.

Otrok redko neposredno toži o svojih težavah in stiskah. Zaznajo pa se lahko kot telesni, vedenjski in psihični pojavi, ki kažejo na spremenjeno telesno in psihično počutje (motnje spanja, hranjenja, telesne bolečine, motnje razpoloženja...) ali pa so prisotne velike spremembe v vedenju, (nemirnost, razdražljivost, pasivnost, strah otroka, da bo ostal sam, ..)

(Špolad Grča 2008). Stiska se je nazorno kazala pri rejenki M., ki je grizla rokave, sedeže avta, stopniščno ograjo, ..

Vsi navajajo, da se v zdajšnjih rejniških družinah počutijo dobro. Vsi rejenci so si tudi želeli prihoda sem, vendar bi se raje vrnili v matično družino, če bi le ta bila v redu. A vsi otroci se zavedajo realnega stanja v matični družini, ki je takšno, da v njej ne morejo trenutno živeti.

Vsi štirje rejenci so imeli tudi možnost in prostor, da izrazijo svoje želje (kje želijo bivati, oz. če želijo bivati pri rejnikih), kar je razveseljiva novica, saj je zelo pomembno upoštevanje glasu otroka pri načrtovanju in odločitvah. Rejniki so se na prihod pripravili različno. Bili so veseli, ena rejnica pa je izpostavila stresne spremembe v njihovem življenju z rejencem.

Vsi rejniki navajajo, da se rejenci v njihovi družini počutijo dobro, ter da so zelo sprejeti, kar potrjujejo tudi nekateri rejenci sami.

Bivanje v rejniški družini dva rejenca opisujeta kot dobro, ena še posebej poudarja občutek sprejetosti, ki ga je čutila. Sprejetost potrjuje dejstvo, da je ena rejnica pripravljena posvojiti otroka, če se pokaže možnost za to. Če se bo mati odločila za oddajo otroka v posvojitev je nedvomno bolje, da ga posvojijo rejniki, pri katerih živi že od rojstva in kjer je srečen in ljubljen, kot pa da odide drugam. Zanimivo se mi zdi, da najmlajši rejenec, ki je v reji že praktično od rojstva, prikriva dejstvo, da ima dve mamici. To je njegova »skrivnost«. Pri tej družini je celo življenje, povedali pa so mu, da ima še eno mamico, ki ga je rodila, vendar zanj ni imela dovolj prostora. Otrok je sprejel takšno razlago, vendar starejši kot je, več vprašanj se mu poraja.

Zaenkrat sam še ni predelal vsega, kar se dogaja, a verjetno le čuti, da je nekaj »drugač«, da ostali otroci nimajo dveh mamic. Stiki z matično družino so dovolj pogosti, kot navajajo skoraj

vsi rejenci, željo po stikih izrazijo sami, ali pa so predhodno dogovorjeni s starši preko Centra za določene dneve. Ena rejnica je navedla, da so bili stiki z matični družino zanj tudi stresni, saj je prišel domov »znerviran«, druga rejnica pa je povedala, da je bila rejenka po obisku v matični družini žalostna. Vsi rejenci videvajo tudi nekatere širše člane družine.

Prihodnost rejencev trenutno še ni znana, saj je rejništvo mišljeno kot oblika pomoči otrokom, ki začasno ne morejo bivati v svoji matični družini. Vendar pa se je pri tem potrebno zavedati, da odidejo v rejo le otroci, ki bivajo v zares neprimernih družinskih okoljih. Ponavadi je prisoten alkoholizem, brezposelnost staršev, nasilje,...tega se ne da odpraviti kar čez noč. Zato je veliko rejništev dolgotrajnih.

Vsi otroci se zavedajo, da obstaja možnost, da se nekoč vrnejo domov. Vendar je zelo razveseljujoče dejstvo, da imajo vsi otroci možnost, da ostanejo v rejniški družini tudi po uradnem prenehanju rejništva. Eni rejenki so rejniki že ponudili dom pri njih, kjer si je v hiši uredila prostor za svojo družino.

Mladi živimo v času, ko je osamosvajanje zelo oteženo, saj vse več mladih podaljšuje šolanje, zaposlitev ni, saj je povpraševanje na trgu dela veliko, služb pa malo in cene nepremičnin so visoke. Posebej sem namenila prostor v svoji diplomii prav temu vidiku, saj me je zanimalo, ali na rejence vpliva odločitev po nadaljevanju šolanja zaradi zakonske možnosti ostati v rejniški družini ali ne. Če se šolajo imajo možnost v rejniški družini ostati do dopolnjenega 26. leta, če pa ne, pa samo do polnoletnosti.

Zato me je zanimalo, ali se rejenci odločijo za šolanje tudi na podlagi tega. Vendar moja raziskava ni potrdila nič takega. Vsi intervjuvani rejenci so sicer še zelo mladi in še niso prišli do tega obdobja, vendar kot so sami navedli s potrditvijo rejnikov lahko ostanejo, dokler želijo, oz., se niso sposobni osamosvojiti. Zakon rejnikom sorodnikom ni naklonjen, saj rejniki, ki imajo nameščene sorodnike rejence po zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti namreč niso upravičeni do plačila dela (55. člen). Seveda pri rejništvu ne gre za denar, za to da bi ga bili rejniki »pogoltni«, vendar je danes žal tako, da vsak posameznik potrebuje določen kapital za dostojno življenje in tako, kot pomanjkanje denarja lahko občuti prav sleherni posameznik, ga lahko tudi družina, pa naj bo rejniška ali pa ne. Mnogi otroci so se srečali z pomanjkanjem denarja in brezposelnostjo že v matični družini, zato bi bilo prav, da država nameni rejencem in rejnikom večja sredstva, takšna, ki bodo zadostovala za dostojno preživetje.

Glede zakonodaje, ki ureja rejniško dejavnost, rejenci niso vedeli povedati veliko, prav tako ne o posvojitvah ter o metodah dela Centra. Tu zopet igrajo vlogo leta, saj so vsi majhni, rejenka, ki je že starejša, je povedala da življenje pri sorodnici rejnici ni nikoli gledala kot na »rejništvo«, zato se niti ni poglobljala preveč v zakone.

Nekateri rejenci in rejniki pa so v pogovoru izpostavili tudi mnenja o socialnodelavskem ravnanju, ki so ga doživeli na Centru za socialno delo. Te izjave so zapisane v intervjujih v prilogi.

Delovanje socialnodelavskih služb je ena rejnica označila za »preozko«, omejeno z zakonom, število zaposlenih za premajhno, poklic socialne delavke kot naporen. Center naj bi tudi bolj presodil starše rejenca in ne tako silil k stikom, če lahko otroku škodujejo. Mnenje druge je, da center v nekaterih primerih prepozno odvzame otroka, saj je do takrat narejeno že preveč škode, ki je nepopravljiva, slabih spominov in dogodkov se ne da nikoli izbrisati. Tretja rejnica pa se je potožila da je na Centru niso upoštevali, ko je prišla opozoriti na ogroženost otrok, rekli naj bi ji celo, da ni kompetentna, da komentira.

Izobraževanja, ki so organizirana v okviru delovanja Centra so rejnikom v pomoč vendar različno. Ena rejnica navaja, da ji zelo pomaga, druga, da ji je pomagalo tudi samoizobraževanje, prebrala je številne knjige na to tematiko, tretja rejnica pa pravi, da pripomorejo veliko tudi življenjske izkušnje.

5. SKLEPI

- Nekatere rejniške družine pričnejo z rejniško dejavnostjo z namestitvijo rejenca – sorodnika in šele nato se odločijo tudi za sprejem drugih rejencev
- Nekateri rejniki pričnejo z izvajanjem rejniške dejavnosti zaradi sorodnika, ki živi pri njih kot rejenec, drugače se za rejništvo ne bi odločili
- Za vse rejence je bolje, če pred prihodom v rejniško družino to družino najprej spoznajo in tako ne odidejo v neznano
- Rejenci, s katerimi sem opravila intervju se počutijo v rejniških družinah dobro, sprejeti in ljubljani pa so tudi s strani rejnikov
- Nihče od teh rejencev ob prihodu v rejniško družino ne navaja posebne stiske
- Vsi ti rejenci imajo tudi možnost, da ostanejo v rejniški družini ne glede na zakonsko zaključitev rejništva
- Rejenci navajajo stike z matično družino kot dovolj pogoste, nekateri se videvajo tudi z širšimi člani svoje družine
- Skoraj vsi rejenci, ki so nameščeni v teh rejniških družinah so imeli možnost in prostor, da izrazijo svoje želje, ki so bile tudi upoštevane
- Premalo poudarka je bilo namenjeno pogovoru o vzroku za prihod v rejniško družino in to s strani vseh udeležениh, v nekaterih primerih otrokom niso celo nič razložili
- Mnenje o stikih dveh rejnic in ene rejenke je, da lahko tudi negativno vplivajo na otroka, čeprav si otrok te stike želi in hrepeni po njih, ampak so lahko stresni in tudi v nekaterih primerih prizadenejo otroka.
- V nekaterih primerih se socialne službe ne odzovejo zadosti hitro na opozorila o neprimernem ravnanju z otroci

6. PREDLOGI

- Pred prihodom v rejniško družino bi se morali vsi udeleženi pogovoriti z otrokom na čimmanj boleč način, primeren njegovi starosti in zrelosti in mu razložiti vzrok odhoda in vse ostalo, kar se nanaša na življenje v rejniški družini
- V vseh primerih bi rejenec moral imeti možnost, da rejniško družino preden zaživi v njej, dobro spozna
- Rejnikom bi bilo potrebno nameniti večjo plačo za poklic, ki ga izvajajo, saj imajo sklenjeno pogodbo z državo in bilo bi prav, da so za svoje delo pošteno plačani
- Socialne službe bi se morale prej odzvati na podana opozorila o slabem ravnanju z otrokom
- Več pogovorov z otrokom s strani Centra za socialno delo, v katerih bi se pogovarjali o občutkih, ki jih ima, ker je ločen od matične družine

7. LITERATURA

Bevc, V. (1999). Posvojitev otrok. Ljubljana.

Berglez, V. (2005). V rejništvu ali kako se kaže spoštovanje do rejencev in rejenk, rejnikov in rejnic in koliko se ceni delo slednjih. Vida Berglez. – Maribor: Družina Berglez.

Crnkovič, Špolad Grča in drugi. (2008). Kaljenje, Bilten skupnosti CSD Slovenije št. 9. Ministrstvo za delo, dom in socialne zadeve.

Čacinovič Vogrinčič, Gabi. (2006). Socialno delo z družino. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čacinovič Vogrinčič, Gabi. (1998). Psihologija družine. Ljubljana.

David, M. (ur.) (2000), Enfants, parents, famille d accueil. Ramonville Sainte- Agne: Eres. V: Čacinovič Vogrinčič, Gabi. (2006). Socialno delo z družino. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Hrovat, Jana. (1998). Zaključevanje rejništva in vloga socialnih delavcev pri tem. Diplomsko naloga, VSŠD, Ljubljana.

Kelly, G., and Gilligan, R. (2000). Issues in Foster Care. Jessica Kingsley Publishers, London and Philadelphia.

Križnik, Novšak, A. (2004). Otrok in izkušnja rejništva. Rejniški glasnik št. 43.

Lešnik, I., Kokol, Z. (2001). Rejništvo v luči zakonodaje. Naš zbornik: Glasilo Zveze društev za pomoč duševno prizadetim Slovenije. Str: 4-5, št.5.

Mesec, B. (1997- 2003). Metodologija raziskovanja v socialnem delu. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Miler, K. (2000). Otrok v stiski: priročnik za vzgojitelje, strokovnjake in starše, ki se srečujejo z otroki, ki doživljajo stiske, krize in stres. Ljubljana, Educy.

Milošević Arnold, V., Poštak, M. (2003). Uvod v socialno delo. Študentska založba. Ljubljana.

Musek, J. (1995). Ljubezen, družina, vrednote. Ljubljana: Educy.

Oberski, T. (2004). Rejniški Glasnik št. 42. Center za socialno delo Domžale, p. o. Domžale, Ljubljanska 70.

Repotočnik, B. (2001). Rejništvo kot projekt za vsakega izmed otrok v rejniški oskrbi. Rejniški glasnik. št 39, str 3-10.

Rozman, V., Oberski, T. (2004). Rejniški Glasnik, št. 42. Center za socialno delo Domžale, p. o. Domžale, Ljubljanska 70.

Skyner, R., Cleese, J. (1994). Družine in kako v njih preživeti. Tangram.

Šilc, S. in drugi. (1995). Izkušvena družinska terapija – teorija in praksa v Sloveniji. Ljubljana: QUATRO d.o.o.

Trstenjak, Čačinovič Vogrinčič in drugi. (1995). Družina. Zbornik predavanj in razprav na strokovnih prireditvah v Sloveniji v letu družine v Cankarjevem domu v Ljubljani 25. in 26. oktober 1994. / Uredil Jože Ramovš. – Ljubljana : Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigieno.

Ule, M., Kuhar, M. (2003). Mladi, družina, starševstvo. Fakulteta za družbene vede, Center za socialno psihologijo.

Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti. Ur. I. RS, št 56/2006

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Ur. I. RS, št. 69/2004

Zelenko, V., Šmelc, M. (2004). Rejništvo na področju CSD Ljutomer. Diplomaska naloga. VSŠD, Ljubljana.

Zupančič, Ela. (1987). Posvojen otrok, zaželen in ljubljen. Ljubljana Center: občinska raziskovalna skupnost ; v Ljubljani: Cankarjeva založba.

8. POVZETEK

Naloga družine je, da z ljubeznijo in toplino skrbi za svoje otroke, jih vzgaja, uči za življenje, jim nudi varnost, nego...

Vendar vse družine ne zmorejo ali pa ne znajo ustrezno poskrbeti za svoje otroke. Takrat se jih začasno namesti v rejniško družino. Rejništvo je vedno začasen ukrep, kajti potrebno je ves čas delati z matično družino, da se odpravijo vzroki, ki so botrovali odvzemu.

Prihod v rejniško družino je za otroka nedvomno stresen in poln sprememb, pa tudi žalosti, saj odidejo od vsega poznanega. Če se matična družina stabilizira, se otrok vanjo vrne, kar pomeni, da je zopet v težki situaciji, saj je na rejniško družino tudi po svoje navezan. Iz rejniške družine otroci odidejo lahko tudi takrat, ko se rejništvo zakonsko preneha.

Raziskava je kvalitativne narave, empirično gradivo sestavljajo intervjuji, dobesedne življenjske zgodbe rejnic in rejnikov o njihovi izkušnji rejništva. Posebno pozornost sem namenila prihodu v rejniško družino in odhodu iz nje, saj sem ju ocenila kot ključna dogodka v spremembi rejenčevega življenja.

Kot je pokazala nadaljnja raziskava, so bili v vseh treh rejniških družinah s katerimi sem opravila intervjuje, nameščeni rejenci - sorodniki, dve rejniški družini pa sta imeli nastanjene tudi rejence, ki niso bili v krvni povezanosti z njimi. Nihče izmed rejencev ni bil nastanjen v neznano, vsi so se predhodno na en ali drug način spoznali s rejniško družino, razen rejenca, ki je bil sprejet v družino kot novorojenček. Vsi rejenci so v rejniških družinah srečni in se dobro počutijo, sprejeti in ljubljeni so tudi iz strani rejniške družine. Imajo redne stike z matično družino, večina videva tudi ostale člane svoje matične družine.

Prihodnost rejencev trenutno še ni znana, saj ne vedo, če se bodo vrnili v matično družino. Odvzem otrok se namreč zgodi le tedaj, ko je matična družina res v veliki krizi, kar posledično tudi pomeni, da se družina ne more stabilizirati čez noč, ampak potrebuje veliko časa, v nekaterih primerih pa se to tudi ne zgodi.

Vsi rejenci pa imajo možnost, da ostanejo v rejniških družinah ne glede na zakonske omejitve, oziroma zakonsko prenehanje izvajanja rejništva, ki se zaključi z dopolnjeno polnoletnostjo rejenca ali pa do dopolnjenega 26. leta, v primeru, če se še šola.

9. PRILOGE

PRILOGA ŠT. 1

INTERVJU Z REJNICO L. L (BABICO OD REJENCA Z.)

Moje ime je L. in sem Z. babica.

Začela bom s tem, kako je Z. prišel k nam. Prvič, zakon je šel narazen, ker je bil oče od Z. zelo nasilen. Zelo zelo nasilen, ne do Z., ampak do mamice. In potem je šla njegova mamica enkrat stran od njega, prišla nazaj, odšla drugič stran od njega, pa je bilo vedno hujše. Jo je imel kar zaprto v hiši, po pet dni, en teden, ne vem, ni mogla nikamor, tako da smo jo s Policijo dobili domov, komaj, pa Z., s tem, da je bila tepena ne vem kolikokrat..Potem je on klicaril na ta njen mobilni telefon cele dneve in noči, kar naprej, kar naprej, jo je hotel nazaj za vsako ceno.

Potem je bilo eno obdobje, kakšno leto, ko sploh ni vprašal ne za Z. ne za nič, kot da nobenega sploh ni. Kar taka nihanja ima on. Zdaj je takšen, potem je nekaj časa drugačen, skratka, tako nepredvidljiv, zelo nepredvidljiv. Skupaj sta živela tri leta, nič več, poznala sta se pa mogoče pet mesecev preden sta šla živeti skupaj, ne, še to ne, mogoče sta dve leti in pol skupaj živela. praktično nič. No, potem je Z. pri nas spal pri mamici ne, in je bilo vse tole kar naprej, kar naprej, katastrofa..Dobil jo je na cesti, pa jo je » pritisnu », potem je bil kaznovan za dve leti in pol, pogojno je bil kaznovan, potem je vse skupaj prišlo tako daleč, da smo jo dali v Krizni center, Varne hiše ni dobila. Je rekel, da jo bo uničil moralno, ekonomsko, celo famijo je rekel da bo uničil, rekel je, jaz bom vztrajal in on tudi tak je.

Za svojega otroka vsa ta leta nič, nič, ni plačeval, ne skrbel, ..sem pa tja mogoče, dvakrat ali trikrat, da je kaj bilo.

V glavnem tako daleč je prišlo, da smo mamico mogli umaknit, ker smo se bali za življenje. No, ona je potem tam stanovala z Z. 14 dni v Kriznem centru, mi smo se preselili v stanovanje nasproti, vzeli smo ga v najem, da bomo tega prenavljali, ona je pa tam bila sama z Z. in s temi pritiski, ni se upala na cesto, ves čas ji je bil za petami, ves čas, to je bilo nekaj groznega. Z. je bil nekajkrat pri očetu in je rekel, da ima oči vse polepljeno z njenimi slikami, celo stanovanje, in vse njene stvari ima...obseden človek. Ne pretiravam, ta zgodba je kot film. Potem

je pa vse njene stvari sežgal, z slikami vred in to pred otrokom, pred otrokom je sežgal vse slike, kjer smo bili mi, mamica, skratka čisto vse slike. Se je obrnil proti sovraštvu ne.

Mi smo imeli še eno stanovanje tam doli v blokih, smo računali da bo ona potem tam, ampak njo je bilo strah in si je potem eno punco s seboj pripeljala, ona je taka, da takoj rada pomaga ne, malo je naivna ta moja hči, ne morem pomagat, drugače si takega partnerja sigurno ne bi našla...ne vem, a smo bili mi kaj krivi, ali kaj...skratka je nezrela. Kakor je krasna mama drugače vse » fajn », samo ji zmanjka, ne ...ji zmanjka in ona je zdaj čisto uničena. No, potem je imela tam eno punco, s katero sta skupaj živeli, sta se navezali, seveda, ker jo je bilo strah..

Potem je enkrat prišlo do enega konflikta spet, tako da je od Z. oče noter v stanovanje vdrl, pa skoraj posilil jo pred Z., se pravi Z. -jevo mami, nos ji je razbil...Potem sta seveda zbežali, Z. se je zatekel k enemu prijatelju, ne vem, kako je bilo že takrat vse to.

Onidve sta zbežali in bežali tukaj dol ne vem vse kam po Borovnici, katastrofa, katastrofa..Nekako jim je uspelo zbežati, Z. se je pa zatekel k enemu sošolcu, da so poklicali policijo. Potem sta šli onidve k moji sosedi, k je tudi tovarišica, tam malo naprej dol stanuje, pa na policijo, k nama ni prišla, ker je vedela, da bi naju kap, mene in očeta (dedka).Da so oni potem to vse zrihtali, da nismo mi....

Potem sta pa kar tam ostale, je rekla da bi Z. imela potem je bil Z. pri meni, onedve pa tam, da smo jih malo ločili.

Potem se je mamica selila, ker je bilo...mene je bilo strah, smo jo selili, da je odšla živeti drugam pa punca je odšla z njo..Ta punca se je potem nekaj z mamili menda zapletla, in je lansko leto umrla. Ne vem, če sta bili 5 mesecev skupaj. Zdaj je sama in se mi zdi, da se nekako postavlja na noge.. Pride vsak teden, kadar je prosta, pa kliče Z. Kar se tega tiče ni problema, pa za kaj dati, pa za iti kam..

Ampak ni...ne vem, kdaj bo ona lahko skrbela zanj....Jaz sem začasna rejnica. Tako imam pogodbo.

Veliko je sorodnikov rejnikov. Tega je veliko, ko sem po delavnicah hodila sem videla, 60, 70% je sorodnikov. Ali pa recimo, so kakšne nesreče, pa starši umrejo pa potem sestre, bratje skrbijo. Ali pa babice, dedki..Tega je veliko.

Pa pri seminarjih vidim ja,...tega izobraževanja je ogromno, sociala to zahteva, samo pomaga, se potem bolje počutiš, vidiš tudi druge, pa se potem bolje počutiš..

Vidiš druge, še bolj grozne primere...pa se potem potolažiš, da bi bilo lahko še huje..Kaj vse se dogaja danes, res..

Skratka Z. je potem prišel k nam..Kaj narediti, on je rekel, jaz bi bil pri vama, smo ga vprašali, najprej smo se pogovarjali, povedali, kako pa kaj, da je mami bolna, da oči tudi ni čisto v redu, da bi za njega skrbeli, če ne bo šel k nam, da bo moral nekam drugam, v drugo družino. Samo je takoj rekel, da bil bil pri nama

Za njega je bilo potem zelo težko, izgubil je praktično famijlo celo ne, dobil drugo, zdaj se moraš pa znajti, vse na novo..

Midva sva sama bila in tudi za naju je potem bilo vse drugače, dobit takega otroka s takimi hudimi stres....Eno leto je spal pri meni v spalnici, vsako noč me je tipal, če sem še pri njemu. Šele pol leta nazaj se je preselil v svojo sobo. Šele zdaj je toliko prebolel , se uredil ne,..ogromno se igra, zgleda da skozi igro to predeluje, tele strese..

Potem pa ti stiki, ne..On je imel prepoved približevanja, dokler sodba ni bila urejena, to je bilo eno leto in tisti čas otroka ni nič videl.,

Z. ni nič spraševal po njemu in zanimalo me je, kako dolgo bo tako..Edino če je videl očita, prve dni sem ga vozila v šolo vsak dan, ker me je bilo strah in včasih sva avto videla, njegov avto. Z. pa je kar stekel ko ga je videl in takrat sem videla, kako mu je težko, a ne...Pa ni nič rekel, nikoli nič komentiral. Samo videla pa sem, da ga je opazil. Potem je pa počasi zgleda to predelal po tolikem času, zdaj bi pa kr šel, ne. Potem smo se pogovarjali za te stike, zdaj pa je rekel babica, k babici bi šel...Zdaj, če bi ta njegov oči imel kaj drugačno babico, bi bilo drugače, ker dve leti po Z. niti vprašala ni..ali je živ ali je mrtev! Eno leto ga ni videla, pa točno ve, da smo tukaj, pa tudi vprašala ni.

Zdaj pa pride na socialo in reče, da bi ona tudi imela pravico, to je bilo pol leta nazaj in jaz sem mislila, da me bo kap!In kako je to predstavila! Kot, da ji mi branimo, ampak itak ni nikoli izrazila nič saj bi lahko, in zdaj, seveda, ima pravico...

Ampak jaz sem postavila pogoj! Rekla sem, če bo Z. karkoli »znerviralo«, če ne bo v redu, ne bo šel. To sem rekla na sociali. Ne bom dovolila da se bo Z. »znervira« ali pa spraševanje o mamici, to je čisto prepovedana tema, kako je tukaj, je čisto prepovedana tema, lahko se pogovarjate z njim o drugih stvareh, o igračah, o šoli, vprašate, kar ima rad..skratka, prav določila sem to na sociali, pa če sem zvenela nesramno , ampak sem si rekla, če ne bom ustavila zdajle...

In potem sem tudi zahtevala, da pride sem najprej (babica), da vidim, kako bo, pa drugič za eno urico, pa potem še nekajkrat, no, potem so rekli, da bi šli na sladoled, pa sem rekla prav...No to se je potem stopnjevalo, tako da je zdaj vsega skupaj ene štirikrat gor prespal, po dva dni. Pride domov pa čisto »znerviran«. Ne zato, da bi ga tam kaj spraševali, to pove da ne, ampak vseeno tako »znerviran«,..Seveda, saj ne more biti drugače.

Ga je pa dobil oče enkrat vmes, ker je socialna vztrajala na stikih in ga je odpeljal v Nemčijo..To je kriva socialna, ker sploh ne znajo presoditi človeka, ne preverijo zadosti in kar tiščijo za stike...Jaz sem rekla, poslušajte ta oče ni primeren za Z., ne tudi v sanjah ne. A vi sploh veste, kakšen človek je to? Pa so rekli, ja pravico ima. Pa sem rekla, ja lahko ima pravico, pa pred zakoni in jaz verjamem, da morate vi delati po zakonih...Ampak, saj imate kakšnega psihologa in naj oceni očeta, kakšen je. Potem smo zahtevali, da more iti v nenasilno komunikacijo, preden bo dobil Z. in ni hotel in ni šel. Zdajle je dobil tri leta pogojne, bi moral biti zaprt ne, ampak se je izgovoril da mora skrbeti za otroke..Preživnino pa plačuje zdaj pol leta. Pol leta! Izgovarjal se je da more skrbeti za ostarele starše in za dva otroka. Dva ima ja, enega iz prvega zakona. Tam je bilo pa ravno tako, tisto ženo je tudi tepel..

Jaz sem že od začetka vedela, da ni vse v redu z njim, ko sta se z hčerjo preselila skupaj. Od začetka seveda ni bil tak, eno leto je bil v redu, potem se je pa začelo. Saj to je klasika , kar pogledajte filme, zgodbe... če te prvič udari, moraš iti...Ampak ni tako, ženske rabijo leta!

To so bili pritiski, jaz sem videla, ona ni smela nikamor iti, najprej se je začel, da ni smela iti s prijateljicami,..Saj ona ni nič rekla, samo jaz sem videla. Pa sem ji rekla, pa vsaj na kavo pojdi, zakaj si samo doma, pa malo pojdi ven pogledat, ali pa v kino, bom jaz malega » mirkala », če je to problem..Ne, sem vedela da nekaj ni v redu že dolgo nazaj. Potem še domov ni smela iti, pa smo je rekli, naj gre stran od njega, pa ni šla dokler ni prišlo tako daleč. Ni si upala. Ona je še zdaj čisto » fertik », če ga vidi, jaz sem mislila, da mi bo padla na cesti dol, pa je samo avto videla, ne njega, samo avto...in kaj naj potem taka ženska, če ni za nikamor..

Saj je tudi ona hodila k psihologu, pa še hodi, ampak to je tak proces, to nikamor ne gre..

Z. je pa razpet zdaj ne,..oči je oči, kljub temu, kakršen je. To je značilno za otroke. Smo se pogovarjali o tem, starša sta starša in ju ima rad...in ne smeš nič reči proti njima, ne smeš mu vzeti staršev...

Ampak jaz ga sovražim, ne morem pomagati...in sem Z. povedala. Sem rekla, Z. veš, kako ima kdo rad, veliko stvari, ljubezen je taka in drugačna, ti imaš rad rožo, imaš rad čokolado, drugače

imaš mene rad in imaš mamico drugače rad in imaš očita drugače rad..Sem rekla, jaz pa očita tvojega nimam rada, ker ni bil v redu do mamice in meni to ni všeč ..Sem mu kar povedala, prej sem se pa pozanimala, če je v redu. Tako, da se lažje pogovarjava, kar se tega tiče ...

Takole je Z. prišel k nam..Začetek je bil res grozen, bil je čisto izgubljen ta otrok, pa strah ga je bilo, pa kje je mami, pa kako je mami, za mamico ga je skrbelo, da jo bo branil...takrat ga je ves čas za mamico skrbelo.

Z. se očeta boji, pa se ga ne boji, jaz ne vem, kakšen odnos imata onadva...tam se nikoli recimo ne upa reči, da ne bo vsega pojedel, tam vse poje. Ali pa recimo pospraviti sobo, sobo ima grozno ta otrok, pa pravim, pospravi, pa ne pospravi, ali pa le napol, pa je spet vse isto...gor pri očiju se tega ne upa, tam mora biti vse tip top..

Za denar recimo, ga je imel na banki, babica mu je dajala denar, nikoli daril za rojstne dneve, samo denar na knjižico, njemu pa njegovemu polbratu..Potem sta bila pa enkrat nekaj poredna, pa jima je ves denar pobrala...Jaz sem mislila, da bo Z. kap tega otroka takrat! In zdaj je spet nekaj denarja dobil za počitnice. Bil je gor dva dni in so mu stric in ostala » žlahta« dali nekaj denarja in pride ves razburjen domov, koliko ima denarja, da ima 90 evrov, kako je fino..pa sem rekla, kje jih pa imaš pa je rekel, pri očiju, oči špara za mene..

Takole ga okrog prinesejo. Tam je dobil tudi igrače, ampak jih sploh ne sme s seboj vzeti, morajo biti tam gor. Za deset let je dobil kolo, ki ga prav tako ne sme vzeti s seboj, kolo ni tukaj, kjer Z. živi, ampak mora biti tam gor kamor pride petkrat na leto.

Vendar pride od tam vedno tako razburjen, potrebujemo tri dni, da pridemo nazaj..groza..

Pa, ko imamo te delavnice, sva šla enkrat, pa me je v avtu spraševal, kam greva, pa sem mu rekla, saj veš kam greva. Ni bilo v redu, sem mu morala še enkrat razložiti..Ni bil siguren, a ne. Je rekel, ja pa babi, jaz bi bil pri vama, jaz bi bil pri vama..a bom moral kam iti..?? Pa sem rekla Z. pri nama boš, samo na en sestanek greva..In se je tako ustrašil, da bo mogel kam iti. Jaz bi bil pri vama, je rekel. Ne vem, zakaj se je tako ustrašil takrat..pa tako smo se pogovarjali .

Ampak opažam, da večji kot je, težje mu je, težje razume, kaj to pomeni, da nima staršev...Do zdaj je kar nekako bilo, zdaj pa vidim, da o tem premišljuje a ne..se mi zdi.. Vidim, da mu je težje, tudi mamica, pa zakaj večkrat ne pride pa točno ve, da ne more a ne..On bi najraje videl, da bi družina nazaj skupaj šla, sicer ta ne, to ve, da ne more. On bi rad imel svojo družino, ne naju, pa midva sva že stara. Saj naju ima rad, ampak ...Je tudi ogromna odgovornost za naju. Ni lahko

tudi za naju, ne... Vedno moraš paziti, vsi te gledajo, starši, šola, okolica, sociala, vsi, vam jaz povem.

Zdržim, ker je to moj otrok, ker ga imam tako rada. So pa krize, seveda, saj jih imam jaz tudi, pa otrok jih ima tudi, saj vidim, ne...

Je pa krasen fantek on, čeprav me skrbi, ker večji kot bo, več bo tega. Da bi pa kdaj rekel, da mu je težko, to pa noče, lahko pa, da bo. Čeprav on točno ve, kje mu je najboljše, ve. Pa gleda televizijo pa družino v njej, pa reče pogledaj, kako se imajo fino...to je grozno, veste. Sama sreča, da je Z. doma, z nama ..Se pravi, tako je bilo, kar se tega prihoda tiče...Res je bilo težko za njega, zelo, zelo težko..

Šole on ni zamenjal. Ko se je to dogajalo je Center priporočil, da bi Z. prišel k nama, jaz nisem vedela, kako pa kaj, je bil pa že prej pri nama..

Bil je odvzem zaradi nesposobnosti, da bi kdo skrbel za njega, oče zaradi enih razlogov, mami zaradi drugih, a ne.

Jaz računam, da bo šel nazaj... razmere se počasi urejajo, samo verjetno bo kakšno leto še pri nama, če jaz kaj vem.. Potem pa tudi vprašanje, kako bo tudi Z, a ne, zdaj je on že tako velik...bomo videli, kako bo.

Njegova mami je šla takrat stran in se zdaj počuti bolj varno, čeprav jo je že našel ne...Slovenija je premajhna, nimaš kam iti, kam boš šel...Samo ona je zdaj najela stanovanje, ima tudi veliko ljudi tam okoli, tako da se počuti bolj varno.

Ja grozno je bilo pri nas, ja, to so prav kot filmske zgodbe..

Da ne omenim še sto stvari, ki vam jih nisem povedala, ampak zdaj govoriva o prihodu, da malo veste, kako je prišel pa zakaj.

Tukaj je bil tako vesel svoje sobe,ojoj... tako je je bil vesel...Tam si je sobo delil z polbratom. Tu ima pa svoj prostor, pa televizijo ima..Vsak rabi svoj mir in svoj prostor, kamor se lahko umakne, saj jaz to razumem, kakor ga jaz rabim, tako ga tudi on..S tem smo ga malo pritegnili, s tem se je malo potolažil...Pa na dopust smo ga peljali, na morje in v hribe, da smo ga malo raztresli...Čez počitnice smo tako bili bolj ali manj od doma.

Tako, da je malo pozabil.

Vsak po svoje smo mu takrat povedali, zakaj je prišel sem, jaz po svoje, mamica po svoje..

Pogovorili smo se...otroci so itak bolj pametni, kot mi mislimo da so. Drugače pa se o očiju ne pogovarjamo, okoli nasilja, pa to, da je obsojen, tega mu nismo povedali...Če on kaj sam reče,

jaz poslušam, ne komentiram, toliko da mi pove, da se sprosti, spodbujam ga pa ne. Ker se mi prvič ne zdi prav, drugič te pa lahko potegne to in še rečeš kaj, kar ne bi smel, hotel...Se ne pogovarjamo drugače, če nanese tema, če on začne, včasih izkoristim priložnost, in kaj rečem, sama pa ne začnem.

Ker se razburi a ne, to sem videla od začetka, tako da ne, to je prepovedana tema.

Zato sem rekla babici, mi se ne pogovarjamo ne o vašem sinu, ne o moji hčeri, otrok bo sam videl, je videl stvari..

Tako da ja, mi smo se kar uredili, je tako živ Z. in »scartan«, hehe, smo ga iz tega preveč »scartali«...

Ko je prišel k nam, in sem samo za en ton malo povzdignila glas, ga je vrglo, zato smo morali govoriti čisto tiho, umirjeno...se nič kregati. Tako se je bal...nobenega vpitja, nič...Zdaj je pa on prišel v svoj ritem in je najbolj glasen a ne...pa ta glaven, zna tudi mene dobro okoli zavrteti. Drugače pa ta njegova disleksija, strašna reč...se upira, noče pisati, noče brat...vsak dan delava za šolo, vadiva..Učiteljice ima pa super, ga razumejo. Ima disleksijo, motnjo pozornosti, pa še hiperkinetičen je...Vse ima. V šoli je še kar, samo nemiren je, on ne more biti ves čas pri miru, saj jemlje tablete, te mu malo pomagajo...Sem učiteljici predlagala, naj ga malo zamoti da ne bo ves čas pri miru a ne...da naj tablo pobriše, kakšen papir prestavi...Saj ima krasno tovarišico..samo on noče delati...to imava vsak dan, pa noče delati, potem je pa še nesramen..

Počitnice so pri nas nebesa...pa vikendi tudi, čeprav ves čas delava. Kako je šola dandanes naporna, jaz samo gledala, kako težke učbenike imajo, vse živo morajo vedeti, otrok ne more delati sam za šolo, moram biti ves čas zraven, matematika je obupna, enačbe imajo že...Pa angleščina...jaz sem že vse pozabila...

Ampak se trudi, ima tudi on potrpljenje..za 5 stavkov rabiva dve uri, da on to napiše..pri matematiki ves čas zamenjuje plus in minus ...pa črke...

Pomagati se pa nič ne da..pravijo, da včasih izzveni samo od sebe ...Jaz sem zelo proti tabletam, zdaj je spet ene nove dobil...ampak smo naredili preizkus, opazovali smo ga z in brez in mu gre bolje z...in zdravnica je rekla, naj ga ne mučimo, da je zanj veliko bolje s tableti, je manj pod stresom...

Zdaj mi pa povejte, kako bi bil tak otrok pri takem očetu, kot ga ima..Na socialni je pa klasika, da tiščijo k stikom...ne razumejo, ne vidijo, da ni...kakor se pogovarjam z drugimi, gre zelo malo otrok nazaj k svoji družini, veste. To izobraževanje pa zelo pomaga, veste, je zoprno iti, tam biti

zbran in poslušati in stres vsakič znova, samo pomaga, nekaj dobiš, izkušnjo, koga srečaš, se kaj pomeniš...Sociala je dosti preozka, to sem ugotovila, pa zakon jo tako omejuje, da ne morejo dosti narediti. Lahko bi drugače razložili, kako da oni tega ne morejo. Oče se je na sociali krasnega delal, govoril kako bi on skrbel za njega..Pa sem rekla, da je treba dobiti nekoga, ki bo tega človeka spoznal, kakšen je v resnici, če vi tega niste sposobni..sem bila čisto jezna..

Pa še kar tiščijo...še kar..Vem, da je tudi njihov poklic naporen, pa premalo ljudi imajo.

Drugače je pa kr v redu zdaj, no...z babico sva se o stikih najprej preko centra dogovarjali, zdaj se pa sami, in je kar v redu, kaj čem komplicirati in biti tam za vsak »drek« kam pa pridemo..Kdo me bo pa poslušal kar naprej...meni je manjkalo tam malo več razumevanja, da eno stvar trikrat poveš, pa čutiš, da ti še ne verjamejo...saj je za njih tudi težko, toliko dela imajo pa ljudi, na stotine..

PRILOGA ŠT. 2

INTERVJU Z REJENCEM – Z.(10 LET)

Tukaj sem, ker sta se mami in oči stepla. Nato smo šli v blok, potem je oči vdrl noter in sta se spet stepla, pa še enkrat sta se tudi na železniški, ...Mami je pomagala njena prijateljica, ki je očija s peto » nabila » v mišico in je komaj vstal. Mamici in prijateljici sem potem pokazal naj gresta gor, da ju oči ne vidi, njemu sem pa potem pomagal, da je lahko vstal.

Rekli so mi, da bom zato živel pri dedku in babici, da se oči in mami umirita. Kaj točno mi je Center rekel, se ne spomnim, to je bilo že eno leto nazaj. Pri babici mi je »fajn«.

Mami vidim ob torkih, očija pa, ko grem na treninge, pa tako, če grem kdaj k njemu, če imam počitnice. Čisto dovolj jih vidim.

Ne vem, če bom zdaj tukaj živel ali kaj, nismo se nič pogovarjali z babico. Meni je pa čisto v redu tako. Ker če bi šel k mami bi moral hoditi na drugo šolo, oči je pa preveč strog. Včasih se počutim v redu, ko sem tam, včasih ne. Tukaj mi je « fajn ».Smo bili štirikrat na morju.

Vidim še tete (od mami sestre), pa polbrata včasih. Mami in babi se razumeta, babi in oči pa ne vem.

Bi živel z obema, ampak vem, da se mami in oči ne bosta pobotala, ne več. Dvakrat ji je zlomil nos. Jaz se počutim težko. Mene pa oči ni nikoli udaril. Ne vem, če sem se bal, da bo tudi mene kdaj udaril.

PRLOGA ŠT. 3

INTERVJU Z O. – REJNICO

Pri Ž. smo v začetku mislili, da bo rejništvo kratkotrajno. Zato sem ga tudi navajala, da me kliče babi, zdelo se mi je bolj primerno, saj mamu že ima. Potem pa me je začel klicati mami, kar sam od sebe, ker so bili v hiši še drugi otroci, ki so me tako klicali. Sam je »prešaltal« na mami pa oči. Ker je rekel drugi vaju kličejo mami in oči, jaz pa babi in dedi...zakaj?

Vsi moji rejenci so me klicali mami.

Takrat je bil še premajhen, midva sva ga pa pustila, če naju hoče tako klicati, pa naj naju. S tem, da smo mu povedali, kakor je bila situacija, saj takrat je bilo res težko povedati, a ne. Ker je čisto naš, mislim tako..od rojstva ga imamo. Bali smo se mu povedati, ne zaradi nas, ampak smo se bali da bi ga ranili, da bi bile kakšne posledice..Smo mu pa povedali ob priliki, takih prilik je bilo dosti in enkrat smo pač izkoristili priložnost in mu pač na lep način povedali..

Smo pa zelo povezana družina, tudi z mojimi otroki, zato smo ga že od začetka navajali, da je to vse ena velika družina...Če se vprašamo, kdo je družina, kdo vse k nam spada, naštejemo starejšo hči, pa mož pa otroci, pa druga hči in njen mož pa otroci,... pa tako naprej pa seveda S., mamica od njega, pa njen partner, ter njegova polsestra in polbrat. Tako povemo, da je del naše družine. Tako, da je ves čas tako spremljal pa poznal.

Zdaj pa obvezno pridemo mi na obisk, ali pa oni pridejo, čisto tako..

Dobili smo ga pa direktno iz porodnišnice. Iz Centra so prišli, so imeli problem, kam nastaniti tega otroka, mi nismo prej poznali njiju. Je pa zelo luščna ta njegova mamica, moram reči. Iz porodnišnice je javila na Center, da ona tega otroka ne bi imela, da ga ne bi vzela domov. Drugače ni izgubljena. Ni tako kot eni, ki so se izgubili v tem življenju, v takšnih normalnih zadevah. Ima svojega partnerja, dva otroka, za katera skrbi, urejen dom..prijetno ima »poštmano«. Takrat je morala priti enostavno ena situacija, kakšna Bog ve, pač tega otroka je enostavno pustila v porodnišnici .S tem, da ji ni bilo vseeno.

Bila je taka situacija, jaz tega ne znam povedati, mogoče na Centru več vedo o tem, zakaj... Mogoče zaradi njenega takratnega partnerja, ne vem, prikrila vem, da mu je tega otroka..Res ne vem, takrat je bilo več stvari, razlogov..

Ko pa pride na obisk, ne dela nikoli škode, ne sili v njega, nastopi kot en obisk, kaj mu včasih prinese, včasih ne, pa mu reče bodi priden, bodi fejest fant, sem vesela , ker te vidim...Take stvari pač, kot da ni nič...ne pa kot ene mame in očetje, ki »perejo« svojo dušo na otrocih in jim govorijo, kako te imam rada, kako bi te vzela, kako mi je hudo..Sem tudi to že doživela kot rejnica. Ta pa je res prijetna, imava dobre odnose.

Za rejništvo so se na Centru odločili zato, ker je v začetku izgledalo, kot da je to samo trenutna situacija, res je tako izgledalo, zato so nas tudi prišli prosit, da bi mi še mami pomagali, ker smo pač taka družina odprta in bi ji res pomagali, če bi želela, a ne..pa če bi bilo res tako, kot je bilo prikazano takrat, a ne...A veste, saj ni noben vedež pa čarovnik, da bi vedel, kako bo, kljub temu, da imaš izobrazbo takšno, kot jo imaš. Jaz sem se že takrat zavedala, da bi bil on verjetno bolj za posvojitev (otrok), ampak ne vem, če bi mama takrat na to pristala. Naš otrok je res sprejet, in to tudi on čuti in njegova mama. Kot da je naš, ima res dobre pogoje in tam ne bi imel takšnih pogojev, če se za otroka gleda, ni tam tako urejeno, kot je tu.

Jaz sem sicer prosila tudi za posvojitev. Prosila sem pa zato, ker sem takoj videla koliko je ura, oz., kako stvari stojijo in sem se zelo sekirala glede tega, mislila sem si uf, kaj te še čaka...sem prosila, da bi bila prva posvojiteljja, če bi bil za v posvojitev. In sem na to tudi pripravljena.

Ampak to so težke stvari. Zakomplicirane, ne gre to kar tako, v posvojitev.

Če sem čisto poštena tudi jaz ne vem, kako bi prenesla, če bi šel. Svojo mami sicer pozna, samo ne tako kot svojo družino, je družina, ampak drugače...zato bi bilo verjetno tudi njemu težko.

Jaz se drugače dobro počutim, ko pride na obisk njegova mami in sem jih tudi vesela, rada vidim, da pridejo, ker so prijetni, se imaš tudi kaj za pogovarjati, ni nekaj brez veze. Gremo gor in ostanemo kar nekaj časa, na kosilu in tako. Rada vidim, da pridejo ali oni ali mi, ker jih imam rada, ker se dobro počutim ob njih.

Ni pa vedno tako, ene mame so zelo naporne, komaj skoraj čakaš, da gre, ker te psihično izčrpajo do konca. Ampak jo še vedno sprejmeš takšno kot je, saj se zavedaš, da če bi bilo vse v redu, da bi pa imela otroka.

Zadnjič ravno, ko sva se peljala od tam iz obiska z Ž., je bil nekaj tiho, pa zamišljen, pa sem ga vprašala, kaj pa je Ž., a bi raje ostal...Pa je rekel, ne bi, bi, če bi tudi ti ostala mami..Tudi na počitnicah bi bil samo, če bi tudi jaz bila tam.

Drugače jo kliče mamica S., v začetku jo je sicer samo S., ampak zdaj pa pravi mamica S.. Saj drugače on ni nikoli nič slabega slišal o njej, samo pač da ni imela prostora, da ji je bilo takrat tako težko, da niti doma ni imela, da ga ni imela kam dat..da ga pa ima drugače zelo rada. Da pa sva bila midva tudi zelo vesela, da se je obrnila na naju...Vse ima v lepem spominu.

Sicer je pa zelo bister, veliko razmišlja in tudi včasih postavlja takšna vprašanja, ampak mu skušamo odgovoriti lepo, pošteno, njegovi starosti primerno...Ampak težav pa nikoli ni bilo kaj okoli tega. Morate vedeti, da sva bila midva tudi zelo srečna, da sva pripravljala tako sobo zani takrat, pa takšno lepo posteljico...zelo sva se ga veselila.

Je pa začel spraševati enkrat, kje ima on babi od mamice S., je razumel, kje so pa oni, od mami..Je tako daleč razmišljal...No saj potem jo je spoznal, je zelo topla ženska..ga stisne k sebi, mu je dala telefon, da se pokličeta...Tudi ona dobro vpliva no, to hočem reči.

V rejništvihi stiki ponavadi niso problem, če ni škode. Samo to je malo kje. Ampak pri nas pa je drugače.

Imela sem pa veliko rejencev...ni bilo pri vseh enostavno. Za vse sem se vedno borila, da dokončajo šolo, plačevala na stotine ur inštrukcij, naredila sem vse, kar je bilo v moji moči. Maksimum sem dala od sebe. Mislila sem dobro, delala sem pošteno, kot za svojega.

Jaz sem drugače imela status rejnice kot poklic samo ene 6 let, drugače sem ves čas delala v službi. Z rejništvom se pa ukvarjam že 23 let in pol Do tega pa je prišlo tako da je bila moja prva rejenka od nekega daljnega sorodstva, pa je bila v reji, že v dveh, in jaz nisem mogla prenesti, da bi bil otrok kje drugje v reji, pa smo prosili, če jo dajo nam...imeli smo pa doma že fanta njenih let.

Za ostale so se pa potem iz centra oglašali in prosili, za dve puncici, pa potem sem dobila še eno petnajstletno dekle, sredi osmega razreda, ker so jo morali na hitro umakniti iz tiste rejniške družine, je bila že v dveh rejniških družinah prej, pri nas je bila potem v ta tretji.. Imela je alkoholni sindrom od matere alkoholičarke in je bila...zelo naporna, smo tudi mi dali težke čase z njo skozi...samo do poklica smo jo pa pripeljali, je medicinska sestra zdaj. Samo smo morali biti dosledni, strogi včasih...Težavno je bilo, no. Bila je tudi ljubosumna na vse ostale rejence...

«Fejst» hude čase sem imela z njo...samo sem kar peljala, pa peljala,...ampak potem, ko so pa odšle v službe, pa ko so se začele osamosvajati, je bilo pa drugače...Čisto drugačno življenje zame. Takrat pa si bil tako v tistem kolesju, trudil si se, ni ti prišlo na misel da odnehaš, saj sem se zavedala, da bi potem otrok propadel, ker če ima izobrazbo, ima več možnosti, da dobi službo in ta spelje svoje življenje..Če ima poklic, bo tudi delal in živel.

Vse so na koncu dobro speljale, pa saj je bilo tudi veliko vloženega truda...Včasih so bili res nadčloveški napor, zares...Ampak to sem vse delala za njih, za njihovo dobro. Najtežje pa je to. Za skuhati in samo za pojesti jih lahko imaš tudi trideset, če bi delala samo to. Bi jih lahko imela toliko, hišo sem imela veliko. Ampak, ni dovolj da imajo samo skuhano, oprano, pa streho nad glavo. Je še veliko več.

To ni lahko, to je zelo težko, kateregakoli vsaj malo «briga», dela za njih, za otroke.

So mi rekli na Centru, da sem imela ene najtežjih primerov. Če bi bilo vse tako, kot pri prvi rejenki in pri temu zadnjemu, bi imela čisto drugačen pogled na rejništvo, bi idilično gledala na to.

Kar se tiče pa Ž., jaz si želim, da ostane pri meni. Rada ga imava zelo, posvečava mu ogromno časa, največ, ker so že vsi odrasli in imava zdaj samo njega.

Kot rejnica pa, zdaj ko gledam nazaj, menim, da center prepozno odvzame otroke matičnim družinam. Preveč imajo že poškodb otroci in potem je zelo težko, ko je enkrat otrok že tako uničen, je prepozno, lahko mu daš lepo, brezskrbno otroštvo, lahko mu daš igrače, ampak tistega bremena, tiste psihe, strahu, tega mu pa ne moreš odvzeti,...pa če mu daš ne vem kaj. Vem, da center deluje po zakonih in da ne more odvzeti otroka kar tako, ampak v marsikaterih primerih bi ga pa lahko prej, preden dejansko ga...Saj ve, da se starši tega z vsemi štirimi branijo, da so tožbe, da to ni hec, pa še sorodniki takrat skočijo v »luft«, prej nobenega ni blizu, takrat pa vsi ...to je za njih sramota in ne vem kaj še vse...Saj vem, verjemite mi, sem prebrala veliko, bila na številnih tečajih, izobraževanjih,...ne samo to v okviru Centra, tudi sama sem ogromno prebrala knjig na to temo..To delam zase, zase rabim, kar veš, je bolje, kot če nič ne veš...

Ampak, če pogledam za nazaj, sem pa drugače zadovoljna...ne bom verjetno več rejnica, razen če ne bo nuja, ampak bi šla še enkrat v isto.

Na prihod otroka v mojo družino sem se pa pripravila za vsakega drugače. Prvo rejenko smo si zelo želeli in se je veselili. Ni bilo problemov. Ona je bila pridna, ubogljiva, prijetna..

Vedno smo vprašali vse otroke, če so za, kako oni na to gledajo, kako oni to sprejemajo, kako se njim zdi. In so bili vsi za.

Otrokom seveda ni bilo lahko, tem rejencem, ko so prišli k nam. Prva, N., nas je poznala je rada šla k nam. Čeprav ji je bilo hudo, ko je odšla domov na obiske, je potem na nas žalost stresala. Ampak to dokler je bila mlajša, potem ne več. Potem smo imeli še dve sestri, sedem in deset let. Onidve sta bili fascinirani, ko sta prišli k nam, nad družino še pa še zadovoljni, tukaj ni bilo težav.

Nato še eno petnajstletno dekle, ona je že prišla iz reje in je pa imela krize, njej je bilo težko, tam so jo narobe vzgajali, so ji dovolili čisto vse, sladkarije... Ona je bila pa še bolj nekontrolirana, prav fizično so se stepli tam in tako. Ko je prišla sem, je pa videla da tukaj ni isto, da je red in disciplina, pa še več otrok je bilo, je bil hud šok za njo. Saj sem jo razumela. Vsem se je zoperstavljala, bila jezikava, ukazovalna do vseh, že po enem tednu v hiši.

Nato smo imeli še Ž., on je pa od rojstva pri nas, tako da tudi ni nobenih problemov.

Kar se pa tiče odhodov, se pa nobeden ni vrnil v matično družino, niti drugam v rejo. Nismo gledali na leta, tudi če po zakonu nismo bili več dolžni skrbeti za njih, gledali smo na njih kot na svoje. Še v pripravništvu so bili pri nas, še v službi. Ena je dobila službo v Horjulu in smo jo vsak dan vozili tja, ne vem koliko časa.

Ne gremo se tako, danes se ti je rejništvo prekinilo, adijo. Nismo jih priganjali, raje lahko rečem da smo jih še zavirali, tako dolgo, dokler niso bili zares sposobni za osamosvojitve. Pustili smo jim čas, da imajo mir, da takoj, ko dobijo službo nimajo še težav z iskanjem stanovanja, ampak da se lepo počasi osamosvojijo. Še zdaj smo v stikih, za dobro ali slabo, točno vedo, da jim bom pomagala, če bodo v težavah.

PRLOGA ŠT. 4

INTERVJU Z REJENCEM Ž. (6. LET) OD GOSPE O.

Ime mi je Ž., star sem pa šest let. Imam mamico O., pa še eno mamico, mamico S.

Ona me je rodila, samo ni imela prostora zame, pol me je pa prišla mami moja iskat. Rad grem pa tja na obisk in rad jo imam.

V šoli ne povem, da imam dve mamici, to je moja skrivnost. Tudi učiteljice tega ne vejo, to je moja skrivnost. Imam pa dva očita in dve mamici.

Ne povem pa zato...ker, Tina moja prijateljica ima kdaj tudi kakšno skrivnost, pa ne pove, to je pa tudi moja skrivnost. Ne vem, kaj bi rekli sošolci, če bi jim povedal.

PRLOGA ŠT 5.

INTERVJU Z REJENKO N. (27 LET) OD GOSPE O.

V rejo sem šla, ko sem imela štiri leta. Zato ne vem niti točno, zakaj sem šla v rejo, ker sem bila tako majhna. Ne spomnim se, ne vem kakšnih podrobnosti.

Je neka prelomnica za otroka oziroma za starše, oziroma za tistega, ki potem skrbi za njega in starejši kot je otrok, bolj je hudo za njega. Ker je navajen takega in takega življenja, vzgoje, pogleda na življenje, potem pa pride v čisto tujo družino kjer niti ne veš ne kaj, ne kako....

Spopadati se moraš z stvarmi, ki so čisto začetne zate, stvari, ki bi jih moral že osvojiti..

Zame drugo rejništvo ni bil tak šok, ker smo bili nekako povezani, v sorodu., ampak še vedno je drugače, je neka prelomnica..

Meni prihod v to drugo rejniško družino ni bil grozen, ker sem si to v bistvu želela. To je bila namreč zame že druga rejniška družina. Pred tem so me dali neki gospe, ki je bila sama, brez otrok, moža, že starejša..in ni bilo »ok«, nisem bila zadovoljna,..Sploh ne vem, zakaj so me dali k njej, saj res ni bila primerna. Tam sem samo stagnirala. Že v času mojega bivanja tam, je na obiske hodila že O., moja zdajšnja rejnica, mi nosila igrače in podobno in ona je bila zame nek angel...vedno sem se tako veselila njenih obiskov.

Zelo sem si želela iti kam drugam takrat, želela sem si družbo otrok, želela sem si spoznati drugačen svet, kot je bil ta, v katerem sem bila.

Peti rojstni dan sem pa praznovala že tu, pri tej rejnici.

Zakaj sem odšla iz matične družine pa pravzaprav tudi ne vem čisto dobro...vem, da je bila mama zelo mlada, premlada, komaj 17 let je imela, v bistvu me je tam bolj ali manj vzgajala babica, ki je imela težave tudi sama, saj je bila psihiatrični bolnik...Mislim, da je bil to vzrok. Saj pravim, jaz ne vem tega vzroka točno, bila sem še premlada.

Včasih sem še razmišljala o tem in želela odgovore, samo zdaj ne več, odkar imam svojo družino.

Kar se pa stikov tiče, sem jih imela in jih še imam z materjo, ter s sestro. Vendar ti stiki...kot otrok vedno hrepeniš, da bi videl starše, želiš si, da bi bilo vse kot je treba, vendar si na koncu razočaran, ker ni to to. Pogostost stikov je bila za moje pojme čisto zadostna. O. me je vozila na obisk k mami, kadarkoli sem ji omenila, da bi jo videla je rekla preprosto v redu in sva šli. Z očetom nisem imela stikov, saj sta se z mamo razšla, in jih tudi onadva nista imela ..Plačeval je zame, in s tem lahko rečem, da je tisto svojo nalogo nekako opravil, čeprav ne ta pravo..Ampak tako pač je. Stiki so bili zadosti pogosti, glede na njeno in moje življenje, ki je bilo čisto drugačno. Ampak so me pa vedno na en način prizadeli ti stiki...ravno včeraj je klicala, da mi čestita za rojstni dan, pa se pred tem nisva slišali že nekaj časa...in me je zopet prizadelo. Namesto, da bi bila vesela, me je prizadelo. Ker ona tudi načenja take teme...pa saj verjamem, da njo bolijo, ampak mene pa še bolj. Bi morala gledati bolj name kot nase, čeprav verjamem, da je tudi njej v življenju hudo. V začetku pa iz njene strani ni bilo ne vem kakšne želje po stikih, to je bila moja želja. Hotela sem nek stik, neko toplino z njo, ampak namesto tega sem imela more vsakič, ko sem prišla domov.

Ker otrok je otrok in ima vsak neka svoja pričakovanja..Jaz šele pri svojih vidim, če si nekaj grozno želi in mu tega ne ponudiš, kako zelo je razočaran, kaj šele, da je to v teh domačih krogih, ko bi to moralo biti čisto samoumevno, da to tako je..ampak ni in to je velik šok.

Do konca srednje šole sem nekako hrepenela, si predstavljala, kaj pa če bi zdajle moja mami prišla in bi bilo čisto drugače...ali pa v puberteti..včasih si človek želi, da bi ti nekdo ponudil vsaj eno roko, pa čeprav si zadovoljen, ampak, ko si v puberteti je pač to možno, ampak mi ni, a ne... Jaz sem si želela svoje mame, ampak čisto spremenjene, sto procentno drugo, ampak nikoli nisem doživela tega.

Zdaj pa...vsakokrat, ko sem imela kakšen pomemben dogodek, npr, sem rodila, sem se poročila...sem ji to sporočila. Mislim, da sem ji s tem hotela pokazati, meni bo pa uspelo v življenju. Je moja mama, ampak je čisto »zabluzila«, jaz pa si želim da bi bila boljša.

Jaz nje ne razumem čisto dobro. Ampak kot otrok si želiš drugače, kot odrasel pa na nek način bi ji rada pomagala, ker sem na nek način že tako samostojna, imam svojo družino, pa bi rada še njej nekako pomagala...pa ne morem, na koncu ugotoviš, da to ni to.

Prihod v drugo rejniško družino sem si res res želela, prav tisto, ko otrok zares hrepeni...Bilo je, kot da bi iz more, ki je bila prišla v nek raj. Tako si pomirjen, ampak kljub temu vznemirjen.

Pri tisti gospe, kjer sem bila prej sem bila zares prav morasta, in potem, ko sem prišla k O. mi je bilo noro lepo, imela je tudi sina moje starosti..

Za starejše otroke, ki prihajajo v rejništvo je to večji šok, sem videla tudi pri drugih rejencih, ki jih je potem imela rejnica O. Oni so bili navajeni drugačnega življenja, in so se potem ukvarjali, kako naj živijo tako, kot živijo ostali v tej družini.

Meni je bilo še vseeno drugače, ker sem rejnico O. poznala že prej.

Prejšnje rejnice nisem spoznala, preden sem odšla živeti k njej. Vse je bilo zelo na hitro. V bistvu so socialne delavke prišle, me odpeljale in peljale k njej, brez razloga, brez razlage... Vsaj tako se jaz spomnim, kar sem takrat kot štirileten otrok doživela. Nihče mi ni nič razložil, zakaj se gre, pač prišle so ene tuje tete, me odpeljale, rekle, tam ti bo lepše.

Niso mi povedali, zakaj sem odšla in nič. Samo šoka se spomnim, ko so me peljali k eni starejši gospe, ki je bila prvi dan še kar v redu, naslednji dan pa katastrofa..

Kar se pa odhoda iz rejniške družine, te druge, pri O. je bilo drugače, kot je verjetno ponavadi v rejniških družinah. Bila sem pač član družine, nikoli mi ni nihče rekel, ko boš osemnajst let dopolnila pa pojdi ven iz hiše. Še vedno živim tu. Počutim se kot lastna hči. In nihče mi tudi ne reče drugače. Če pa že včasih jaz začnem recimo, ker imam slabo vest, ker bi rada šla na svoje, ampak je finančna stiska prevelika, me lepo pomirijo, vedno v smislu, pa kam se ti mudi, tukaj imaš prostor, tukaj si si uredila stanovanje, kar varčuj raje... Zelo mi gredo na roke, res, tudi otroke mi vedno »mirkajo«, nikoli jih nisem dala v vrtec. Res imam vse.

Stike imam tudi s sestro, ki je šla tudi v rejo k sestri moje rejnice. Zelo pogosto se vidiva, sva blizu..Z ostalima dvema polbratoma, sem se peljala nekajkrat na obisk, ampak so daleč in kar ne najdem časa,... Ne vidimo se pogosto.

Kar se tiče posvojitve...meni je bilo tu v reji krasno in imam dobro izkušnjo. Saj si želiš doma, svoje družine, če bi bila drugačna, ampak si bil vedno razočaran ...če bi odšla domov, bi bila mogoče srečna dan, dva, ker bi si rekla, zdaj sem pa dobila to, kar sem si želela. Ampak je pač tako, da pri vsaki družini, kateri otroka vzamejo in gre ta potem v rejništvo ali posvojitev, je v tisti družini nekaj narobe in ta družina se ne bo kar na lepem spremenila, oziroma ti starši so navajeni svojega tempa življenja...in to je to.

Jaz nisem razmišljala o posvojitvi nikoli, kajti tu sem se sicer počutila kakor je bilo. Pri nas ni bilo omenjanja rejenec – rejnica, nikoli, tega razmerja ni bilo pri nas. Jaz, ko sem prišla, je bilo rečeno ti si naša, nikoli niso nikomur razlagali kaj zakaj, kako, ona je pač naša N., pika.

Pa tudi v šoli...tudi če so otroci kdaj zbadali, meni to ni bilo nič takega, ker sploh nisem vedela kaj pomeni beseda rejenka, meni je bila ta beseda neznana. Meni je bilo avtomatsko, da pač stvari so, kot so, nisem se poglobljala v to. To je moja mama, moj oče, moji bratje in sestre. Zadovoljna sem bila. Ko sem odraščala, sem se malo bolj seznanila s tem, kaj prebrala...ampak se tudi nisem preveč poglobljala.

O rejništvu ne vem prav veliko povedati, ker jaz tega takrat nisem tako doživljala. Ampak zdaj ko pogledam za nazaj, se mi pa zdi, da je mogoče slaba lastnost ta, da otrok lahko gre nazaj v matično družino, pa na koncu stagnira in ne doživi ničesar, kar bi moral. Ravno se tudi navadi na življenje v novi, rejniški družini. Zaživiš življenje, ki naj bi bilo pravo, pa greš na koncu nazaj zaradi pritiska bioloških staršev. Potem je zmeden in ne doživi takega življenja, kot bi ga moral.

Pri posvojitvah je mogoče vseeno malo drugače, čeprav se nikoli nisem poglobljala v to, kako v posvojitvi živijo, verjetno na precej podoben način, kot sem živela jaz tu. Mogoče jih pomirja to, da bodo živeli pač v tisti družini, čeprav je lahko izbira staršev; rejnikov ali posvojiteljev tudi napačna. Tudi oni niso včasih pravi.

Težko kaj več rečem, ker se ne spoznam tako, vem pa, da so v nekaterih primerih posvojitve poslone od Boga, tako za starše, kot za otroka, vsaj to vidim jaz pri eni svoji sodelavki.

Kar se tiče stikov, lahko naredijo veliko škode; moji stiki niso nič dobrega naredili, pomenili, ampak meni je bila to potešitev tiste moje velike želje. Povečini pa so stiki slabi.

Pa tudi čim starejši otroci gredo v rejo, težje je za njih. Pa tudi nekatere rejniške družine niso sposobne vzgajati tistega otroka, ki ga dobijo. To so lahko otroci, ki se ne znajo umivati, ne znajo delati, govoriti, se učiti..ampak oni so tega navajeni, ne znajo drugače. Zato čez 3 mesece, pol leta družina obupa in otroka pošljejo v drugo rejniško družino. Seveda se on po desetih letih življenja ne more potem v pol leta spremeniti. In potem menjajo družine in čisto »zabluzijo«. Ali pa, napaka je tudi, da rejniki, če imajo svoje in rejniške otroke delajo med njimi razliko.

Sem pa tudi na lastna ušesa slišala, da mi je ena rejnica na enem skupnem izletu ali nekaj takega rekla, da ima rejence zaradi denarja. Jaz pa sploh nisem vedela, da rejniki dobijo denar za to in sem bila kar malo šokirana.

Več ali manj pa kar ostanejo v rejniških družinah ponavadi....ker se starši ponavadi ne spremenijo, pa saj je težko, ne moreš se, saj tudi če pogledaš enega običajnega človeka, saj se ne more kar spremeniti..če ti nekdo da pogoj npr, 3 leta, saj malo se lahko, ampak še vedno imaš tiste svoje navade, a ne..pa če so te bolj skrivne ali pa bolj vidne.

Saj tudi jaz vem, če bi meni eden rekel, naj se spremenim, tudi ne verjamem, da bi se lahko...

PRILOGA ŠT. 6

INTERVJU Z R. – REJNICO

Z rejništvom smo začeli letošnjega januarja in sicer z M., ki je sorodnica. Vse je potekalo gladko, samo bilo ji je dolgčas, in ko so nam na Centru rekli, da bi prišla še V., smo to priložnost zgrabili in kar z veseljem sprejeli še njo. M. je stara 8, 5 let, V. pa 10, 5 let. M. je hči moževega brata. M. je drugače ena od treh otrok, ki jih je imel brat, zato je bila navajena družbe otrok. Bilo ji je dolgčas, bila je osamljena, kr ni bilo nobenega..V. se nama je zdela ravno pravšnje starosti, da bi se z M. ujeli. In sta se kar v redu ujeli, zdaj že manipulirata ena z drugo in si nagajata. M. je bila prej že v eni drugi rejniški družini, potem so jo predstavili k nam. Vsega skupaj je v rejništvu že tri leta. Bila je predstavljena, saj so bile tam razmere take, da se ni razvijala, ni napredovala, postala je tako depresivna, da je začela gristi stvari, od rokavov, do stopniščne ograje, sedežev v avtu, to je bilo vse pogrizeno, izražala ni ne čustev, ne ničesar... Vidno je pa tako bilo. In rejnica jih je vodila na preglede k psihiatrom in so ugotovili, da jo je treba čimprej rešiti iz tistega okolja, da vse to nanjo ne vpliva dobro.

Razlogi, da je M. sploh odšla v rejništvo so pa bili, da je otrok ločenih staršev, mamica je ostala sama, ampak imela službe, ni bilo sredstev, živeli so od socialne podpore, pa še to ni bilo nič denarja in še ta je šel za alkohol. Puščala jih je same, ni bilo nobenega reda..

M. me tako pozna že od majhnega, V. pa me je spoznala teden dni prej, preden je prišla živeti k nam.

Socialna delavka je klicala za V., da ima pač en problem, da si želi, da bi punca našla dom pri nas, da smo taka družina, kjer bi ona lahko prišla do izraza..Ampak se pa ni nič dalo zmeniti z V. mamico, se je zelo izogibala, ter na vse načine preprečevala. In to od meseca marca, ko smo se začeli pogovarjati. Bilo je zmenjeno, da pride živeti sem že zadnji teden avgusta, da se pred šolo prej spozna še z okoljem, pa ni bilo nič. Potem je bilo zmenjeno, da pride na sestanek rejnic in rejnikov, pa spet ni bilo nič, je ni pripeljala. Potem se je pa V. odločila, da ima zadosti tega »cincanja« in je se je kar sama odločila. Se je kar poslovila v šoli in rekla naslednji dan mamici, da hoče iti. In zdaj je tukaj.

In ko jo je socialna delavka pripeljala skupaj z mamico, je tekla od mamice k meni. To me je najbolj šokiralo. Ker vem, da ni tekla k meni, saj me je enkrat videla, tekla je stran od mamice.

Izobraževanja na Centru, priprave za sprejem otroka malo že pomagajo, ampak so pa življenjske izkušnje najbolj pomembne v tem primeru. Živo bitje je živo bitje, ni enako, kot črke na papirju..

Je tudi lažje, če poznaš otroka, tako kot smo mi M.. Kar se tiče prihoda, pa nisem pri njima opazila niti najmanjše stiske, za čuda..ker se mi pa zdi, da je bilo za obe nekako odrešitev to, da se umakneta. Mislim pa da so bo pri V. stiska šele začela kazati.

V. zgodba je precej podobna M., s tem, da je pa njen ati šel v Nemčijo, ko je bila ona še majhna, ni je niti uradno priznal in se poskušal na vse načine izogniti. Mamica ni v službi, nima nobene preživnine, težko se prebija, alkohol je tudi prisoten...

V. ima doma še starejšega, 19 letnega brata.

M. niso nič razložili, da odhaja, zakaj odhaja, samo rekli so ji, da mora iti. V. je razložila socialna delavka, mati ji je ves čas prikrivala. Želela jo je na vsak način obdržati. V. se je sama odločila da gre in je to povedala mamici, postavila jo je pred dejstvo, zato si je tudi mamica priznala, da ima otrok pravico do enega dostojnega življenja.

Stiki so pri obeh, se trudimo. Pri V. je vsaj enkrat na teden telefonski klic, dvakrat na mesec obisk, pridejo sem. Pride samo V. mamica od njenih sorodnikov. Tako smo se tudi na Centru za socialno delo zmenili, da ona lahko pride brez vsakih problemov, vsi ostali morajo pa na Center in tam se dogovoriti in zmeniti in lahko V. vidijo na centru. Tako je Center določil, on določa obliko obiska.

M. pa vidi mamico, pa tudi očita, ter bratca.

Ampak je razlika, ker je M. sorodnica, čeprav poskušam tudi V. mamico vklopiti v sistem.

Bistveno se mi zdi, da otrok ve, da ima starša in da ima stik z njim, da lahko kaj pove,...

V tej hiši se lahko vsi usedejo skupaj za mizo ter se kulturno pogovarjajo,....so še otroci bili presenečeni.

Je pa edino problem pri M. mamici, ker je bilo rečeno, da če je v vinjenem stanju, naj je ne kliče, naj je ne moti, naj pusti otroka da že enkrat to pozabi, ampak na vsake toliko časa vidim na telefonu njeno številko in niti govoriti ne more revica, ker je tako pijana, ampak jaz takrat otroka ne dam na telefon. Mi je žal, da je tako. Ampak pogoj je bil postavljen in jaz bi rada videla, da se ga drži.

Drugače pa kar se tiče za naprej...M. je prvo, kar je vprašala, ko je prišla k nam, če bo lahko pri nas do poroke in smo rekli, da ja. Tako da nismo tega pogojevali z leti. Otroka ne bom ven metala, to pa sigurno.

Ampak ne bomo delali nobene razlike med dekletoma, čeprav je ena krvni sorodnik, to je bila ena izmed prvih stvari, ki smo se jih zmenili za to mizo. Za mene sta onedve popolnoma enaki in lahko ostaneta.

V. se je že prvi dan odločila v moje in njeno zadovoljstvo, da me kliče mami. M. me kliče teta, saj me pozna že celo življenje, včasih pa tudi mami.

Kar se tiče delovanje Centra pa se samo čudim, recimo v primeru M. smo jo opozarjali 13 let, odkar se je rodila najstarejša. Bila sem tudi skrbnica vsem trem, tudi po par mesecev. Vmes so bili vsi pri meni. Kar nekaj časa smo se šli vikend rejništva, so hodili vsi trije k meni čez vikende, praznike...sva bila pripravljena vzeti vse tri. Samo so na pregledih ugotovili, da oni trije sami drug na drugega slabo vplivajo, ne pustijo drug drugemu ven iz začaranega klobčiča.

Socialo smo prosili naj ukrepa, razmere so bile cel čas obupne, oba sta pila. Ampak pritisk mi je pa dvignila izjava, da nisi kompetenten da komentiraš. Prideš na socialo, prosiš, da naj oni kaj ukrenejo, če povem, da vidim, da otroci sedijo okoli pesjaka in jedo pasje brikete, pa nikjer nobenega da bi jih umil, pa nahranil,...To pa ni v redu.

Ko je bila M. tam v reji je mami ni obiskovala, čeprav je rekla, zato sem bila jaz skrbnica, me je Center za socialno delo določil, da ni bila čisto osamljena.

Ko smo M. dobili sem, tudi glave ni upala dvigniti gor za pogovor, smo se pa začeli z njo intenzivno ukvarjati, no, in zdaj je že dojela, da je enakovreden član družine, da se njeno mnenje hočeš-nočeš tudi upošteva, pa je zacvetela, je neverjetna razlika.

PRILOGA ŠT. 7

INTERVJU Z REJENKO V. (10, 5 LET) OD REJNICE R.

Tukaj sem en mesec pa še malo in se počutim v redu. Nič mi ni bilo težko, ko sem prišla sem. Samo od začetka sem pogrešala družino. Tukaj sem se bolje počutila, vseč mi je da je M. tukaj, ker drugače imam brate doma, zato rajši vidim, da je tu še M. Želim si pa, da bi bila tukaj še P., moja sestra, ki je stara trinajst let.

Je čisto v redu kakor vidim družino svojo.

Od mamice sem šla zato, ker sem videla, da bi se mogla mami malo pozdravit, pa premalo prostora je bilo, pa tu se mi je zdelo v redu.

Nisem še prepričana, kaj si želim. Mogoče bom tu do osemnajstega leta, ali pa še več. Ali pa dokler se mami ne bo pozdravila. Če bi se mami pozdravila, bi šla nazaj, drugače bi pa bila do osemnajstega leta tukaj. Ampak bi tudi takrat malo premišljevala.

Midvi z M. se same zmeniva, če nama kaj ni všeč, se zmeniva, kaj bova naredili. Če si ena želi na bazen, druga pa v kino se sami zmeniva.

Socialna delavka je prišla k nam, ko sem bila še doma, pa tudi potem ko sem bila že tukaj.

Mami mi je povedala, da bom šla drugam in je rekla, da se bom mogla privadit, pa da me ima še vedno isto rada in pol sem se privadila.

Jaz sem v šoli tudi povedala, da sem v reji pa me niso nič izzivali.

PRLILOGA ŠT. 8

INTERVJU Z REJENKO M. (8, 5 LET) OD REJNICE R.

Jaz bi raje ostala tukaj, kot šla nazaj v tisto rejniško družino, ampak še rajši bi pa šla domov k mamici. Moji mamici so rekli, naj gre na zdravljenje, pa ni hotela iti. In jaz se ob tem ne počutim v redu. Nisem jezna na njo, sem žalostna. Pa imam enega bratca, ki je eno leto star pa pri mamici živi, pa še enega ki je devet let star, pa še sestro imam, in onadva sta oba v rejništvu. Moja sestra je rekla, da hoče tukaj živeti, pa ne, pa ja, pa ne...

In potem, ko je videla, da jaz tukaj živim, je pa spet hotela.

Ko sem prišla sem sem se počutila v redu. Tudi v prejšnji rejniški družini sem se v začetku počutila v redu, ampak potem pa ne tako v redu, ker so me ves čas topli. Pa lase so mi strigli čisto na kratko, imam slike, bom pokazala. To sem povedala teti in stricu (zdajšnjima rejnikoma), da me tepeta in onadva sta to povedala gospe Marjanci (socialni delavki). Enkrat so me » nažgali » tudi s kuhovnico, ker sem grizla posteljo. Ne vem, zakaj sem jo. Tam sem bila malo več kot dve leti, tukaj sem pa 9 mesecev.

Jaz bi rada videla družino večkrat, samo pridejo velikokrat.

Pri socialni delavki so me vprašali, kaj si jaz želim. Pa so me upoštevali.

Prvič, ko sem šla v rejo mi niso nič povedali. Drugič, ko sem šla k teti pa, saj to sem tudi že jaz hotela. Jaz sem v šoli povedala, da sem v reji, ker so me kar vsi spraševali, kdaj si pa ti prišla sem, pa sem povedala.

PRILOGA ŠT. 9

IZBOR IN IZPIS IZJAV PO KODAH

- 1.- tukaj sem, ker sta se mami in oči stepla...Rekli so mi, da bom zato živel pri dedku in babici, da se oči in mami umirita.
- 2.- kaj točno mi je Center rekel, se ne spomnim, to je bilo že eno leto nazaj.
- 3.- Ona me je rodila, samo ni imela prostora zame, potem me je pa prišla mami moja iskat.
- 4.- zato ne vem niti točno, zakaj sem šla v rejo, ker sem bila še majhna. Ne spomnim se, ne vem kakšnih podrobnosti.
- 5.- Prejšnje rejnice nisem spoznala preden sem odšla živeti k njej.
- 6.- Je neka prelomnica za otroka oziroma za starše, oziroma za tistega, ki potem skrbi za njega in starejši kot je otrok bolj je hudo zanj. Ker je navajen takega in takega življenja, vzgoje, pogleda na življenje, potem pa pride v čisto tujo družino, kjer niti ne veš ne, kaj in kako....Spopadati se moraš s stvarmi, ki so zate čisto začetne, stvari, ki bi jih moral že osvojiti.
- 7.- V bistvu so socialne delavke prišle, me odpeljale in peljale k njej, brez razloga, brez razlage. .. Nihče mi ni nič razložil, zakaj se gre, pač prišle so ene tuje tete, me odpeljale, rekle, tam ti bo lepše. Niso mi povedali, zakaj sem odšla in nič.
- 8.- Samo šoka se spomnim.
- 9.- Nič mi ni bilo težko, ko sem prišla sem. Samo od začetka sem pogrešala družino.
- 10.- Prvič, ko sem šla v rejo mi niso nič povedali.
- 11.- Drugič, ko sem šla k teti pa saj sem to tudi jaz že hotela.
- 12.- Pri socialni delavki so me vprašali, kaj si jaz želim. Pa so me upoštevali.
- 13.- Ko sem prišla sem, sem se počutila v redu.
- 14.- Tudi v prejšnji rejniški družini sem se v začetku počutila v redu,...

15.-..ampak potem pa ne tako v redu, ker so me ves čas topli pa lasi so mi strigli čisto na kratko..Enkrat so me » našli » s kuhovico, ker sem grizla posteljo.

16.- Pri babici mi je »fajn«.

17.- V šoli ne povem, da imam dve mami, to je moja skrivnost.

18.- Pred tem so me dali neki gospe, ki je bila sama, brez otrok, moža, že starejša..in ni bilo »ok« , nisem bila zadovoljna,...sploh ne vem, zakaj so me dali k njej, saj res ni bila primerna. Tam sem samo stagnirala.

19.- Zelo sem si želela iti kam drugam takrat, želela sem si družbo otrok, želela sem si spoznati drugačen svet, kot je bil ta, v katerem sem bila.

20.- Pri nas ni bilo omenjanja rejnec – rejnica, nikoli, tega razmerja ni bilo pri nas. Jaz, ko sem prišla, je bilo rečeno ti si naša, nikoli niso nikomur razlagali kaj zakaj, kako, ona je pač naša N., pika.

21.- Tukaj sem se bolje počutila, vseč mi je da je M. tukaj, ker drugače imam doma brate, zato raje vidim, da je tu še M.

22.- Jaz bi raje ostala tukaj, kot šla nazaj v tisto rejniško družino, ampak še rajši bi pa šla domov k mami.

23.- Ne vem, če bom zdaj tukaj živel ali kaj, nismo se nič pogovarjali z babico. Meni je pa čisto v redu tako.

24.- Kar se pa odhoda iz rejniške družine, te druge, pri O.O. je bilo drugače, kot je verjetno ponavadi v rejniških družinah. Bila sem pač član družine, nikoli mi ni nihče rekel, ko boš osemnajst let dopolnila pa pojdi ven iz hiše, še vedno živim tu.

25.- Počutim se kot lastna hči. In nihče mi tudi ne reče drugače.

26.- Nisem še prepričana, kaj si želim. Mogoče bom tu do osemnajstega leta, ali pa še več. Ali pa dokler se mami ne bo pozdravila. Če bi se mami pozdravila, bi šla nazaj, drugače bi pa bila do osemnajstega leta tukaj. Ampak bi tudi takrat malo premišljevala.

27.- Začela bom s tem, kako je Z. prišel k nam. Prvič, zakon je šel narazen, ker je bil oče od Z. zelo nasilen. Zelo, zelo nasilen, ne do Z., ampak do mame.

28.- Kaj narediti, on je rekel, jaz bi bil pri vama, smo ga vprašali, najprej smo se pogovarjali, povedali, kako pa kaj, da je mami bolna, da oči tudi ni čisto v redu, da bi za njega skrbelo, če ne bo šel k nam, da bo mogel nekam drugam iti, v drugo družino. Samo je takoj rekel, da bil pri nama.

- 29.- Vsak po svoje smo mu takrat povedali, zakaj je prišel sem, jaz po svoje, mamica po svoje.
- 30.- Začetek je bil res grozen je bil čisto izgubljen ta otrok, pa strah ga je bilo, pa kje je mami, pa kako je mami,...
- 31.- ...Za mamico ga je skrbelo, da jo bo branil...takrat ga je ves čas za mamico skrbelo.
- 32.- Tukaj je bil tako vesel svoje sobe, ojoj.. tako je je bil vesel...S tem smo ga malo pritegnili, s tem se je malo potolažil. Pa na dopust smo ga peljali, na morje in v hribe, da smo ga malo raztresli. Čez počitnice smo tako bili bolj ali manj od doma.
- 33.- Midva sva bila sama in tudi za naju je potem bilo vse drugače, dobiti takega otroka s takimi hudimi stresi.
- 34.- Iz Centra so prišli, so imeli problem, kam nastanit tega otroka, mi nismo prej poznali njiju. Dobili smo ga pa direktno iz porodnišnice. Morate vedeti, da sva bila midva tudi zelo srečna, da sva pripravljala tako sobo zanj takrat, pa takšno lepo posteljico...zelo sva se ga veselila.
- 35.- Na prihod otroka v mojo družino sem se pripravila za vsakega drugače.
- 36.- Prvo rejenko smo si zelo želeli, in se je veselili.
- 37.- Prišlo pa je do tega tako, da moja prva rejenka je bila od nekega daljnega sorodstva, pa je bila v reji že pri dveh, in jaz nisem mogla prenesti, da bi bil otrok kje drugje v reji, pa smo prosili, če jo dajo nam...imeli smo pa doma že fanta njenih let.
- 38.- Vedno smo vprašali vse otroke, če so za, kako oni na to gledajo, kako oni to sprejemajo, kako se njim zdi. In so bili vsi zato.
- 39.- Z rejništvom smo začeli letošnjega januarja in sicer z M., ki je sorodnica. M. je bila prej že v eni drugi rejniški družini, potem so jo predstavili k nam.
- 40.- Bila je prestavljena, saj so bile tam razmere take, da se ni razvijala, ni napredovala, postala je tako depresivna, da je začela gristi stvari, od rokavov, do stopniščne ograje, sedežev v avtu, to je bilo vse pogrizeno, izražala ni ne čustev ne nič....
- 41.- M. me tako pozna že od majhnega, V. pa me je spoznala teden dni prej, preden je prišla živeti k nam.
- 42 - Socialna delavka je klicala za V., da ima pač en problem, da si želi, da bi punca našla dom pri nas, da smo taka družina, kjer bi ona lahko prišla do izraza.
- 43.- Ampak se pa ni nič dalo zmeniti z V. mamico, se je zelo izogibala, ter na vse načine preprečevala.

- 44.- Potem se je pa V. odločila, da ima zadosti tega cincanja in se je kar sama odločila. Se je kar poslovila v šoli in rekla naslednji dan mamici, da hoče iti.. In zdaj je tukaj. .
45. - M. niso nič razložili, da odhaja, zakaj odhaja, samo rekli so ji, da mora iti.
46. - V. je razložila socialna delavka,...
47. - ...mati ji je ves čas prikrivala. Želela jo je na vsak način obdržati
48. - On bi najraje videl, da bi družina nazaj skupaj šla, sicer tale ne, to ve, da ne more.
On bi rad imel svojo družino, ne naju, pa midva sva že stara. Saj naju ima rad, ampak ...
49. - Je tudi ogromna odgovornost za naju, ni lahko tudi za naju ne.
50. - Zdržim, ker je to moj otrok, ki ga imam tako rada.
51. - So pa krize, seveda, saj jih imam jaz tudi, pa otrok jih ima tudi, saj vidim, ne...
52. -. Čeprav on točno ve, kje mu je najboljše, ve.
53. - Naš otrok je res sprejet, in to tudi on čuti in njegova mama. Kot da je naš, ima res dobre pogoje in tam ne bi imel takšnih pogojev, če se za otroka gleda, ni tam tako urejeno, kot je tu.
54. - Jaz sem sicer prosila tudi za posvojitev. Sem prosila, da bi bila prva posvojiteljja, če bi bil za v posvojitev. In sem na to tudi pripravljena.
55. - Čeprav ji je bilo hudo, ko je odšla domov na obiske, je potem na nas žalost stresala. Ampak samo dokler je bila mlajša, potem ne več.
56. - Ko smo M. dobili sem, tudi glave ni upala dvigniti gor za pogovor, smo se pa začeli z njo intenzivno ukvarjati, no in zdaj je že došla, da je enakovreden član družine, da se njeno mnenje hočeš-nočeš tudi upošteva, pa je zacvetela, je neverjetna razlika
57. - Jaz računam, da bo šel nazaj...se razmere počasi urejajo, samo verjetno bo gotovo kakšno leto še pri nama, če jaz kaj vem. Potem pa tudi vprašanje, kako bo tudi Z., a ne, zdaj je on že tako velik...bomo videli, kako bo
58. - Če sem čisto poštena tudi jaz ne vem, kako bi prenesla, če bi šel. Svojo mami sicer pozna, samo ne tako kot svojo družino, je družina, ampak drugače..zato bi bilo verjetno tudi njemu težko.
59. - Kar se tiče pa Ž., jaz si želim, da ostane pri meni. Rada ga imava zelo, posvečava mu ogromno časa, največ, ker so že vsi odrasli in imava tu samo njega
60. - Kar se pa tiče odhodov, se pa nobeden ni vrnil v matično družino, niti drugam v rejo. Nismo gledali na leta, tudi če po zakonu nismo bili več dolžni skrbeti za njih, gledali smo na njih kot na svoje.

61. - Ne gremo se tako, danes se ti je rejništvo prekinilo, adijo. Nismo jih priganjali, raje lahko rečem da smo jih še zavirali, tako dolgo, dokler niso bili zares sposobni za osamosvojitve. Pustili smo jim čas, da imajo mir, da takoj, ko dobijo službo nimajo še težav z stanovanja ampak da se lepo počasi osamosvojijo. Še zdaj smo v stikih, za dobro ali slabo, točno vedo, da jim bom pomagala, če bodo v težavah.

62. - M. je prvo, kar je vprašala, ko je prišla k nam, če bo lahko pri nas do poroke in smo rekli da ja. Tako da nismo tega pogojevali z leti.

63. - Otroka ne bom ven metala, to pa sigurno. Ampak ne bomo delali nobene razlike med dekletoma, čeprav je ena krvni sorodnik, to je bila ena izmed prvih stvari, ki smo se jih zmenili za to mizo. Za mene sta onidve popolnoma enaki in lahko ostaneta.

PRILOGA ŠT. 10

UREJANJE IZJAV PO KODAH

POJASNILI RAZLOG ZA PRIHOD

1. - Tukaj sem, ker sta se mami in oči stepla...Rekli so mi, da bom zato živel pri dedku in babici, da se oči in mami umirita.

3. - Ona me je rodila, samo ni imela prostora zame, potem me je pa prišla mami moja iskat.

11.- Drugič, ko sem šla k teti pa saj sem to tudi jaz že hotela.

28. - Kaj narediti, on je rekel, jaz bi bil pri vama, smo ga vprašali, najprej smo se pogovarjali, povedali, kako pa kaj, da je mami bolna, da oči tudi ni čisto v redu, da bi za njega skrbel, če ne bo šel k nam, da bo moral v drugo družino. Samo je takoj rekel, da bil pri nama.

29. - Vsak po svoje smo mu takrat povedali, zakaj je prišel sem, jaz po svoje, mamica po svoje.

46. - V. je razložila socialna delavka,...

NISO POJASNILI RAZLOGA ZA ODHOD

7. - V bistvu so socialne delavke prišle, me odpeljale in peljale k njej, brez razloga, brez razlage. Nihče mi ni nič razložil, zakaj se gre, pač prišle so ene tuje tete, me odpeljale, rekle, tam ti bo lepše. Niso mi povedali, zakaj sem odšla in nič.

10. - Prvič, ko sem šla v rejo, mi niso nič povedali...

45. - M. niso nič razložili, da odhaja, zakaj odhaja, samo rekli so ji, da mora iti.

SE NE SPOMINJA

2. - Kaj točno mi je Center rekel, se ne spomnim, to je bilo že eno leto nazaj.

4. - Zato ne vem niti točno, zakaj sem šla v rejo, ker sem bila še majhna. Ne spomnim se, ne vem kakšnih podrobnosti.

ODHOD V NEZNANO

5. - Prejšnje rejnice nisem spoznala preden sem odšla živeti k njej.

SOOČANJE S SPREMEMBAMI

6. - Je neka prelomnica za otroka oziroma za starše, oziroma za tistega, ki potem skrbi za njega in starejši kot je otrok bolj je hudo zanj. Ker je navajen takega in takega življenja, vzgoje, pogleda na življenje, potem pa pride v čisto tujo družino, kjer niti ne veš ne kaj ne kako....Spopadati se moraš stvarmi, ki so čisto nove zate, stvari, ki bi jih moral že osvojiti.

ŠOK

8. - Samo šoka se spomnim.

POGREŠANJE DRUŽINE

9. - Nič mi ni bilo težko, ko sem prišla sem. Samo od začetka sem pogrešala družino.

UPOŠTEVANJE GLASU OTROKA

12. - Pri socialni delavki so me vprašali, kaj si jaz želim. Pa so me upoštevali.

28. - Kaj narediti, on je rekel, jaz bi bil pri vama, smo ga vprašali, najprej smo se pogovarjali, povedali, kako pa kaj, da je mami bolna, da oči tudi ni čisto v redu, da bi zanj skrbel, če ne bo šel k nam, bo moral v drugo družino. Samo je takoj rekel, da bil pri nama.

DOBRO POČUTJE V REJNIŠKI DRUŽINI

13. - Ko sem prišla sem sem se počutila v redu.
14. - Tudi v prejšnji rejniški družini sem se v začetku počutila v redu,..
16. - Pri babici mi je »fajn«.
21. - Tukaj sem se bolje počutila, vseč mi je da je M. tukaj, ker drugače imam doma brate, zato rajši vidim, da je tu še M.
52. -. Čeprav on točno ve, kje mu je najboljše, ve.

NASILJE V REJNIŠKI DRUŽINI

15. -.ampak potem pa ne tako v redu, ker so me ves čas topli, pa lase so mi strigli čisto na kratko..Enkrat so me »nažgali« s kuhovnico, ker sem grizla posteljo.

SKRIVANJE

17. – V šoli ne povem, da imam dve mami, to je moja skrivnost.

NEPRIMERNA REJNIŠKA DRUŽINA

18. – Pred tem so me dali neki gospe, ki je bila sama, brez otrok, moža, že starejša..in ni bilo »ok«, nisem bila zadovoljna,...sploh ne vem, zakaj so me dali k njej, saj res ni bila primerna. Tam sem samo stagnirala.

HREPENENJE PO DRUGAČNI REJNIŠKI DRUŽINI

19. - Zelo sem si želela iti kam drugam takrat, želela sem si družbo otrok, želela sem si spoznati drugačen svet, kot je bil ta, v katerem sem bila.

SPREJETOST V REJNIŠKI DRUŽINI

- 20.- Pri nas ni bilo omenjanja rejnec – rejnica, nikoli, tega razmerja ni bilo pri nas. Jaz, ko sem prišla, je bilo rečeno ti si naša, nikoli niso nikomur razlagali kaj zakaj, kako, ona je pač naša N., pika.
25. - Počutim se kot lastna hči. In nihče mi tudi ne reče drugače.

56. - Ko smo M. dobili sem, tudi glave ni upala dvigniti gor za pogovor, smo se pa začeli z njo intenzivno ukvarjati, no in zdaj je že dojela, da je enakovreden član družine, da se njeno mnenje hočeš-nočeš tudi upošteva, pa je zacvetela, je neverjetna razlika.

63. - Otroka ne bom ven metala, to pa sigurno. Ampak ne bomo delali nobene razlike med dekletoma, čeprav je ena krvni sorodnik, to je bila ena izmed prvih stvari, ki smo se jih zmenili za to mizo. Za mene sta onidve popolnoma enaki in lahko ostaneta.

SPREJETOST REJENCA

53. - Naš otrok je res sprejet, in to tudi on čuti in njegova mama. Kot da je naš, ima res dobre pogoje in tam ne bi imel takšnih pogojev, če se za otroka gleda, ni tam tako urejeno, kot je tu.

60. - Kar se pa tiče odhodov, se pa nobeden ni vrnil v matično družino, niti drugam v rejo. Nismo gledali na leta, tudi če po zakonu nismo bili več dolžni skrbeti za njih, gledali smo na njih kot na svoje.

HREPENENJE PO DRUŽINI

22. - Jaz bi raje ostala tukaj, kot šla nazaj v tisto rejniško družino, ampak še rajši bi pa šla domov k mamici.

48. - On bi najraje videl, da bi družina nazaj skupaj šla, sicer tale ne, to ve, da ne more.

On bi rad imel svojo družino, ne naju, pa midva sva že stara. Saj naju ima rad, ampak ...

NEGOTOVOST GLEDE PRIHODNOSTI

23. - Ne vem če bom zdaj tukaj živel ali kaj, nismo se nič pogovarjali z babico. Meni je pa čisto v redu tako.

26. - Nisem še prepričana, kaj si želim. Mogoče bom tu do osemnajstega leta, ali pa še več. Ali pa dokler se mami ne bo pozdravila. Če bi se mami pozdravila, bi šla nazaj, drugače bi pa bila do osemnajstega leta tukaj. Ampak bi tudi takrat malo premišljevala.

57. - Jaz računam, da bo šel nazaj... se razmere počasi urejajo, samo verjetno bo sigurno kakšno leto še pri nama, če jaz kaj vem. Potem pa tudi vprašanje, kako bo tudi Z., a ne, zdaj je on že tako velik...bomo videli, kako bo.

NI JIM BILO TREBA ODITI PO PRENEHANJU REJNIŠTVA

24. - Kar se pa odhoda iz rejniške družine, te druge, pri O. je bilo drugače, kot je verjetno ponavadi v rejniških družinah. Bila sem pač član družine, nikoli mi ni nihče rekel, ko boš osemnajst let dopolnila pa pojdi ven iz hiše, še vedno živim tu.

61. - Ne gremo se tako, danes se ti je rejništvo prekinilo, adijo. Nismo jih priganjali, raje lahko rečem da smo jih še zavirali, tako dolgo, dokler niso bili zares sposobni za osamosvojitve. Pustili smo jim čas, da imajo mir, da takoj, ko dobijo službo nimajo še težav s stanovanjem ampak da se lepo počasi osamosvojijo. Še zdaj smo v stikih, za dobro ali slabo, točno vedo, da jim bom pomagala, če bodo v težavah.

62. – M. je prvo, kar je vprašala, ko je prišla k nam če bo lahko pri nas do poroke in smo rekli da ja. Tako da nismo tega pogojevali z leti.

NASILJE V MATIČNI DRUŽINI

27. - Začela bom s tem, kako je Z. prišel k nam. Prvič zakon je šel narazen, ker je bil oče od Z. zelo nasilen. Zelo zelo nasilen, ne do Z., ampak do mamice.

STRAH

30. - Začetek je bil res grozen je bil čisto izgubljen ta otrok, pa strah ga je bilo, pa kje je mami, pa kako je mami,...

SKRB ZA MAMO

31. - ...za mamico ga je skrbelo, da jo bo branil...takrat ga je ves čas za mamico skrbelo.

TRUD REJNIKOV ZA ZMANJŠEVANJE OTROKOVEGA STRESA

32. - Tukaj je bil tako vesel svoje sobe, ojoj.. tako je je bil vesel...S tem smo ga malo pritegnili, s tem se je malo potolažil. Pa na dopust smo ga peljali, na morje in v hribe, da smo ga malo raztresli.Čez počitnice smo tako bili bolj ali manj od doma.

STRES ZA REJNIKE

33. - Midva sva bila sama in tudi za naju je potem bilo vse drugače, dobiti takega otroka s takimi hudimi stresni.

VESELJE REJNIKOV OB PRIHODU REJENCA

34. - Iz Centra so prišli, so imeli problem, kam nastanit tega otroka, mi nismo prej poznali njiju, .. Dobili smo ga pa direktno iz porodnišnice. Morate vedeti, da sva bila midva tudi zelo srečna, da sva pripravljala tako sobo zanj takrat, pa takšno lepo posteljico...zelo sva se ga veselila.

36. - Prvo rejenko smo si zelo želeli, in se je veselili.

DRUGAČNA PRIPRAVA NA PRIHOD ZA VSAKEGA REJENCA

35. - Na prihod otroka v mojo družino sem se pa pripravila za vsakega drugače.

V REJI PRI DRUGI REJNIŠKI DRUŽINI

37. - Prišlo pa je do tega tako, da je bila prva rejenka od nekega daljnega sorodstva, pa je bila v reji že v dveh družinah, in jaz nisem mogla prenesti, da bi bil otrok kje drugje v reji, pa smo prosili, če jo dajo nam...imeli smo pa doma že fanta njenih let.

39. - Z rejništvom smo začeli letošnjega januarja in sicer z M., ki je sorodnica. M. je bila prej že v eni drugi rejniški družini, potem so jo prestavili k nam.

UPOŠTEVANJE MNENJA VSEH DRUŽINSKIH ČLANOV

38. - Vedno smo vprašali vse otroke, če so za, kako oni na to gledajo, kako oni to sprejemajo, kako se njim zdi. In so bili vsi zato.

NEPRIMERNA REJNIŠKA DRUŽINA

40. - Bila je prestavljena, saj so bile tam razmere take, da se ni razvijala, ni napredovala, postala je tako depresivna, da je začela gristi stvari, od rokavov, do stopniščne ograje, sedežev v avtu, to je bilo vse pogrizeno, izražala ni ne čustev ne nič....

ODGOVORNOST ZA REJNIKE

49. - Je tudi ogromna odgovornost za naju, tudi za naju ni lahko ne.

LJUBEZEN DO REJENCA

50. - Zdržim, ker je to moj otrok, ker ga imam tako rada.

KRIZE

51. - So pa krize, seveda, saj jih imam tudi jaz, pa otrok jih ima tudi, saj vidim, ne.

MOŽNOST POSVOJITVE

54. - Jaz sem sicer prosila tudi za posvojitev. Sem prosila, da bi bila prva posvojiteljica, če bi bil za v posvojitev. In sem na to tudi pripravljena.

NEGATIVNE POSLEDICE STIKOV

55. - Čeprav ji je bilo hudo, ko je odšla domov na obiske, je potem na nas žalost stresala. Ampak samo dokler je bila mlajša, potem ne več.

ŽELJA, DA REJENEC OSTANE V REJNIŠKI DRUŽINI

58. - Če sem čisto poštena tudi jaz ne vem, kako bi prenesla, če bi šel. Svojo mami sicer pozna, samo ne tako kot svojo družino, je družina, ampak drugače..zato bi bilo verjetno tudi njemu težko.

59. - Kar se tiče pa Ž., jaz si želim, da ostane pri meni. Rada ga imava zelo, posvečava mu ogromno časa, največ, ker so že vsi odrasli in imava zdaj samo njega.

PRIHOD V POZNANO

41. - M. me tako pozna že od majhnega, V. pa me je spoznala teden dni prej, preden je prišla živeti k nam.

PRIMERNA REJNIŠKA DRUŽINA

42. - Socialna delavka je klicala za V., da ima pač en problem, da si želi, da bi punca našla dom pri nas, da smo taka družina, kjer bi ona lahko prišla do izraza.

ODLOČITEV OTROKA ZA ODHOD

44.- Potem se je pa V. odločila, da ima zadosti tega cincanja in je se je kar sama odločila. Se je kar poslovila v šoli in rekla naslednji dan mami, da hoče iti.. In zdaj je tukaj. .

NESODELOVANJE MAME

43. - Ampak se pa ni nič dalo zmeniti z V. mami, se je zelo izogibala, ter na vse načine preprečevala.

47. - ...mami ji je ves čas prikrivala. Želela jo je pač obdržati na vsak način.

PRILOGA ŠT. 11

TEME VPRAŠANJ ZA REJENCE IN REJNIKE

Te teme sem uporabila tako pri pogovoru z rejniki, kot tudi z rejenci, saj me je zanimala enaka tematika. Kot rečeno, sem vprašanja prilagajala situacijam. Seveda sem spraševala tudi vprašanja, ki tu niso napisana, ali pa česa nisem vprašala, kar je napisano, saj je to le vodilo. Rejnice sem kar poprosila, naj mi povedo celotno zgodbo, začnši z njihovo odločitvijo za rejništvo, s prvim rejencem, itd. Dobila sem zares izčrpne zgodbe. Skoraj vse rejence razen ene rejenke pa sem spraševala bolj ali manj samo tiste osnovne informacije, ki sem jih želela izvedeti, saj so bili vsi še otroci, najstarejša intervjuvanka je imela malo čez deset let, pogovor pa je bil pri vseh dopolnjen še z pogovarjanjem o igračah ali domačih živalih, če so jih imeli.

Ena rejenka je bila starejša. Z njo sem se pogovarjala na enaki način kot z rejniki, se pravi želela sem čimveč informacij. Teme so vezane na tri glavne sklope, na prihod, vmesni čas ter odhod.

PRIHOD REJENCA V REJNIŠKO DRUŽINO

- ali rejniki otroku ob prihodu ter ob odhodu dajo ustrezno pomoč in podporo
- ali rejenec spozna rejniško družino pred prihodom vanjo, ali odide v neznano
- kako Center izobražuje rejnike in jih pouči o pomembnosti ustrezne pomoči, podpori in razumevanju ob prihodu in odhodu rejenca
- kako rejniška družina pripravi ostale člane družine na prihod novega člana
- ali dajo otroku potrebne informacije, mu razložijo stanje v katerem je

- kakšno je mnenje rejenca o podpori in pomoči s strani rejniške družine in centra, kje in kakšne so bile morebitne pomanjkljivosti
- kaj je bilo rejenču v pomoč pri privajanju na novo stanje

VMESNI ČAS BIVANJA V REJNIŠKI DRUŽINI

- kakšno mnenje ima rejenec o sami zakonski podlagi rejništva, ali je z njo seznanjen (odvisno od njegove starosti in zrelosti)
- kako pogoste ima z matično družino stike
- ali ima stike z ostalimi člani družine; bratje, sestre, babica, dedek, teta, skratka s komerkoli s katerim ga veže sorodstvena vez
- kako pogosti so te stiki s sorodniki
- ali so stiki z matično družino in/ali sorodniki zanj dovolj pogosti
- ali družini sodelujeta v otrokovo korist

ODHOD REJENCA IZ REJNIŠKE DRUŽINE

- kakšne cilje in želje ima rejenec za prihodnost
- kako rejenca center ter rejniška družina pripravita na odhod
- mnenje rejenca o pripravi na prihod in odhod iz rejniške družine; kaj je bilo dobro, kaj bi bilo morda še potrebno izboljšati
- kaj rejenci menijo o posvojitvi, v čem bi bili na boljšem, če bi bili posvojeni, v čem na slabšem
- ali se pogovorijo o tem, skupaj iščejo možne in uresničljive ter najboljše rešitve za rejenca v njegovo korist ali je prepuščen sam sebi
- mnenje rejenca; ali je imel v celotnem procesu možnost in prostor, da je lahko izrazil svoje mnenje in skrbi, ali je bil slišan, je bilo njegovo mnenje upoštevano
- ali je novi zakon, ki rejencem omogoča, da še živijo v rejniški družini do dopolnjenega 26 leta, če se šolajo, vplival na rejenčevo odločitev za nadaljnje šolanje
- kako ta zakon občutijo otroci, ki ne želijo nadaljevati šolanja

S svojimi ugotovitvami sem želela odkriti morebitne pomanjkljivosti pri zelo pomembnih spremembah v otrokovem življenju, ter opozoriti na njih, da bi se izboljšale.

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana **ANA DALMATIN**, prvič vpisana na Fakulteto za socialno delo v študijskem letu 2002/03, kot redna študentka, izjavljam, da sem diplomsko delo z naslovom **PODPORA REJENCEM PRI PRIHODU V REJNIŠKO DRUŽINO IN ODHODU IZ NJE**, napisala samostojno, s korektnim navajanjem virov in ob pomoči mentorja **dr. Vere Grebenc**.

Datum: 12.12.2008

Podpis: